

ULU

XUDAFƏRİN

Araz üstə Xudafərin körpüsü
Qardaşlığın olub təməl hörgüsü
Şakir ALBALIYEV

Qəzet 2025-ci ildən çıxır № 01-02 (05-06) 20 Yanvar 2026-cı il

20 Yanvar ümumxalq hüzn günüdür

Dövlət başçısı 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsini yad edib

Yanvarın 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Şəhidlər xiyabanında 20 Yanvar şəhidlərinin əziz xatirəsini yad edib.
Dövlətimizin başçısı "Əbədi məşəl" abidəsinin önünə əkilil qoydu.
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

20 Yanvar hadisələri Azərbaycan xalqının tarixinə həm faciəli, kədərli, həm də qəhrəmanlıq, rəşadət səhifəsi kimi daxil olub, müstəqillik, azadlıq uğrunda mübarizənin və yenilməz iradənin rəmzinə çevrilib. 36 il əvvəl doğma Vətəninin, xalqının azadlığını, şərəf və ləyaqətini hər şeydən üstün tutan Azərbaycanın mərd övladları həmin qanlı gecədə canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Həmin gün Azərbaycan xalqı öz azadlığı və müstəqilliyi uğrunda ilk şəhidlərini verdi. Azadlığa gedən yolda həyatlarını qurban verən Vətən övladları misilsiz fədakarlıqları ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə tarixi səhifə yazdılar. Sovet qoşunlarının Azərbaycanda törətdiyi qanlı qırğından uzun illər keçməsinə baxmayaraq, xalqımız o dəhşətli günlərin ağrı-acısını unutmur.

Qanlı 20 Yanvar faciəsinə siyasi-hüquqi qiymət verilmişlə ilə bağlı məsələ ilk dəfə məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sayəsində həllini tapdı. Faciənin səhəri günü - 1990-cı il yanvarın 21-də Ulu Öndər Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək xalqla birgə olduğunu bildirdi, bu qırğını törədənəri pisləyən kəskin bəyanatla çıxış etdi. Dahi şəxsiyyət bu hadisəni hüquq, demokratiyaya, humanizmə zidd olduğunu bəyan edərək, onun törədilməsini kobud siyasi səhv kimi qiymətləndirdi. Xalqımızın başına gətirilən müsibəti dünyaya çatdıran Ümummilli Lider 20 Yanvar faciəsinin Azərbaycanın ovaxtkı rəhbərlərinin xalqımıza qarşı xəyanəti nəticəsində baş verdiyini və bunun cinayət olduğunu dəfələrlə bəyan edib. Bununla da Ulu Öndər cəsarətini, mərdliyini, xalqının sədaqətli oğlu olduğunu bir daha nümayiş etdirib.

1990-cı ilin iyulunda Moskvadan Vətənə

qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə həmin il noyabrın 21-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisində 20 Yanvar faciəsinə ilk dəfə siyasi-hüquqi qiymət verən qərar qəbul olundu. Bu qərar Ulu Öndər Heydər Əliyev qətiyyətinin təzahürü kimi tarixə düşdü.

Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra da 1993-cü ilə qədər iqtidarda olanların heç biri faciə ilə bağlı əsl həqiqəti aşkar etməyə özündə cəsarət tapmadı. Yalnız Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə qayıdışından sonra 20 Yanvar hadisələrinin hüquqi müstəvidə əsl mahiyyəti açıqlandı. 1994-cü ildə 20 Yanvar hadisələrinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verildi və cinayəti törədənlərin adları ictimaiyyətə çatdırıldı. 20 Yanvar Ümumxalq Hüzn Günü elan edildi.

Azərbaycan xalqı 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının xatirəsini dərin ehtiramla yad edir. Vətənimizin azadlığı uğrunda mübarizədə canlarından keçən şəhidlərin xatirəsi daim əziz tutulduğu kimi, onların ailə üzvləri, doğmaları da hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. 20 Yanvar şəhidlərinin ailə üzvlərinin və əllilərinin sosial müdafiəsinin təmin olunması istiqamətində mütəmadi tədbirlər həyata keçirilir. Onların pensiya təminatı, mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə bağlı qanunvericilik bazası yaradılıb.

Ulu Öndərin, ölkəmizin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş bütün şəhidlərin ruhları bu gün şəddir. Çünki Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu xalqımızın 30 illik həsrətinə son qoydu, torpaqlarımızı erməni işğalından azad etdi və suverenliyimiz tam bərpa olundu. İndi bütün ərazilərimizdə Azərbaycanın üçrəngli Bayrağı qürurla dalğalanır. Hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri gedir, Böyük Qayıdış Proqramı uğurla icra olunur.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası bütün şəhidlərimizin, o cümlədən 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının qanının yerə qalmadığını sübut edir.

Yanvarın 16-da Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin təşəbbüsü ilə Bakıxanov qəsəbəsinə 12 saylı peşə liseyinin binasında fəaliyyət göstərən Cəmil Əhmədov adına Cəbrayıl şəhər tam orta məktəbində Qaracallı kəndindən olan şəhid baş leytenant, hərbi həkim Allahverdi Hikmət Əsəd oğlunun xatirəsinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirildi. Tədbiri giriş

hörmətlə xatirəsini yad etdiyi-miz şəhid Hikmət Allahverdi-dir. Biz şəhidlərimizi xatırlamağa, onların xatirəsini yaşatmağa həmişə borclu-yuq. Məktəbin direktoru Sirac müəllim, məktəbin müəllimləri Mənə müəllim, Nigar müəllim və başqa bu tədbirin hazırlanmasında əməyi olanlara minnətdarlığımızı bildiririk, - deyər Rəşad müəllim fikirlərini tamamladı.

Allahverdiyə hərbi hazırlıq fə-nindən dərs keçdiyini, onun o dövrdən hərbin sirlərinə maraq göstərməsindən və s. danışib, bildirdi ki, vətənpərvərlik hər kəsdə öz ailəsindən başlanır.

Cəbrayıl rayon Tarix-diy-arşunaslıq muzeyinin direktoru Ayten Fətullayeva qeyd etdi ki, rayonda muzeyimizdə şəhidlərimizin şəxsi əşyalarından ibarət xatirə guşəsi yaradaca-ğı

"Bir şəhidin izi ilə..."

Yazar-publisist Ramiyə Qurbanlı çıxışında qeyd etdi ki, mən şəhid baş leytenant Hikmət Əsəd oğlunun "Kaş yarımçıq qalmayırdı..." başlığı altında gündəlik qeydlərinin əlyazmasını əl-lərimə alanda elə

sözü ilə məktəbin müəllimi Mənə Fətəliyeva açdı ilk sözü RİH başçısının humanitar məsələlər üzrə müavini Fəridə İbayevaya verdi. Fəridə xanım çıxışında rayon icra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənovun salamlarını tədbir iştirakçılmasına və eyni zamanda tədbirdə iştirak edən şəhidin ailə üzvlərinə çatdırdı. Daha sonra o, bildirdi ki, qəhrəmanlıq Azərbaycan xalqının tarixinin qədim qatlarından günümüze gəlir, bu gün də həmin qəhrəmanlığımız qazilərimizin, şəhidlərimizin göstərdikləri şücaətlər sayəsində yaşayır. Beləcə, vətənimizin qəhrəman övladları xalqımızın qəhrəmanlıq səhifələrini yazır və yaradır, yaşadırlar. Belə bir qəhrəmanlıq səhifəsinin yaradıcısı da bu gün əziz xatirəsi işığına yığıldığımız şəhid baş leytenant, hərbi həkim Hikmət Əsəd oğlu Allahverdi-dir. Fəridə İbayeva çıxışında şəhidin qəhrəmanlıq yolundan, 27 yaşında vətən uğrunda özünü şəhid etməsindən danışdı. Qeyd etdi ki, analar vətəni qorumaq üçün qəhrəman övladları dün-yaya gətirirlər. Vətən uğrunda fədakarlıq göstərənəri isə xalqımız da, dövlətimiz də həmişə layiq olduqları səviyyədə qiymətləndirir, onların adlarını əbədləşdirir, eməllərini bu günkü və gələcək nəsillərimiz daim qürurla anır, xatirələrini əziz tutub yaşadırlar.

bil əllərimdən bir od-alov keçdi. Çünki həmin vərəqlər şəhidimizin əli dəymişdi, nəfəsi toxunmuşdu. Təxminən 10 vərəqlik xatirə dəftərindəki yazını 15 günə həyəcan içində oxuya bildim. Bu təsirlənmələrim əsasında sosial şəbəkədəki yazımı yazıçı Sabir Əhmədovun qızı oxuyub mənə zəng etdi, dedi ki, əvvəlki 2-3 cümləni oxuyub çox təsirləndim, gerisini oxuya bilmədim. Çox təsirli yazmışan. İndi bu tədbirdə də həyəcanımdan danışa bilmirəm. Ancaq bizim borcumuz şəhidlərimizin hünər yolunu gələcək nəsllə çatdırmaqdır

Şəhidin döyüşü yoldaşı Nizami Əhmədov onun vətən-

pərvər, mərd keyfiyyətlərindən danışib, oğluna Hikmətin adını qoymaqla ona öz ehtiramını bu cür ifadə etdiyini dedi.

Tədbirdə iştirak edən və gül gələngi gətirən sinif yoldaşlarından Ədalət Seyidəliyev danışdı. Dedi ki, Hikmət ailənin 6-cı övladı olub. Daha sonra Ədalət xatirələrini bölüşüb, onun Azərbaycan Tibb Universitetinə qəbul olmasından, 2-ci kursdan sonra təhsilini Rusiyada - Saratovda davam etdirib hərbi həkim kimi Azərbaycana qayıtmasından, Ağstafa şəhərində işləməsindən söhbət açdı. Daha sonra orta məktəb illərində Hikmətlə çəpər dibi söhbət etmələrindən danışdı, dedi ki indi həmin yer həzin bir xatirə kimi qəlbimi titrədir. Hətta kənd işğaldan azad olunandan sonra həmin söhbət etdikləri yərə gəlib orada xeyli susqun xəyalda daldığını da kövrək duyğularla dilinə gətirdi

Şəhidin dayısı Kamil müəllimə söz verildi. O, Qaracallı kəndinin ilk şəhidi olan Hikmət

ki, bu günkü və gələcək nəsillər onların həyat yollarından xəbər-dar olsunlar. Şükür ki, şəhidlərimizin qanları yerə qalmadı, fəxr edirik ki, Qardaşlığımız, Cəbrayılımız

Şəhidin böyük qardaşı iqtisad elmləri doktoru, professor Qənimət Səfərov dedi ki, Hikmət mənim üçün tək qardaşım yox, həm də böyük övladım kimi idi. O, hərbi tibb fakültəsini bitirmişdi, çox vətənpərvər idi. O, iki dəfə and içmişdi, bir dəfə hərbi and, ikinci dəfə həkim andı - Hippokrat andı. O, deyirdi ki, mən həkim andını pozub, döyüşlərdə insana güllə atmışam, düşməni öldürmüşəm. Sanki şəhid olacağımı hiss edirdi. Həmişə özünü döyüşün ən qızgın nöqtələrində verirdi.

Qənimət müəllim icra hakimiyyətinə, məktəb kollektivinə, iştirakçılara minnətdarlığını ifadə etdi.

Şəhidin bacısı olan C.Əhmədov adına Cəbrayıl şəhər tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi Kifayət Allahverdiyeva qardaşının mərdliyi, vətənpərvərliyi və s. keyfiyyətləri ilə bağlı danışdı, xatirələrini bölüşdü. Çıxışının sonunda bu tədbiri keçirmək üçün onlara yer vermiş 12 saylı peşə məktəbinin rəhbərliyinə, tədbirin təşkilatçılmasına, iştirakçılarına minnətdarlıq etdi.

Məktəbin şagirdlərinin ifasında şəhidin həyatından səhnəcik göstərildi, həyat yolundan fraqmentlər səsləndirildi, vətənpərvərlik rəqlə mahnı və şeirlər ifa olundu.

Tədbirdə hərbi vətənpərvərliklə bağlı ictimai birliyin üzvləri Səbuhi Hüseynov, İxtiyar Hüseynov, Səməd Atakişiyev, Dürdanə Qaraşova və başqaları da şəhidin xatirəsi işığında fikirlərini bölüşdülər.

Sonda məktəbin direktoru Sirac Sevidik oğlu Sadıqov çıxış etdi, belə tədbirlərin daim keçiriləcəyini və şəhidlərin örnək həyat yolunu şagirdlərə, bir sözlə, gələcək nəsllə tanış-təbliğ edəcəklərini qeyd etdi.

Şakir Albalıyev

Cəbrayıl rayonunda 2026-cı ilin ilk səyyar görüş-qəbulu keçirilib

16 yanvar 2026-cı il tarixdə Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov 2026-cı ilin ilk səyyar görüş-qəbulunu Şirvan şəhəri, məcburi köçkünlər üçün salınmış şəhərcikdə keçirib. Qəbulda RİH başçısı aparatının mə-

sul əməkdaşları və rayon sakinləri iştirak ediblər.

Səyyar qəbulda "Böyük Qayıdışa dair Dövlət Proqramı"na əsasən əhalimizin öz doğma torpaqlarına köçürülməsi, həmçinin ötən il sosial-iqtisadi sa-

hədə əldə edilmiş nailiyyətlər barədə danışan Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vətəndaşlara göstərilən sosial xidmətlər, insanların rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində dövlət tərəfindən görülən işlərin cari ildə də davam etdiriləcəyini diqqətə çatdırıb.

Görüş zamanı rayon sakinləri onları narahat edən məsələlərlə bağlı suallarını səsləndiriblər. Görüşdə vətəndaşlar tərəfindən qaldırılan məsələlərin bəziləri yerində həll edilib, digərləri isə nəzarətə götürülüb. Qəbulda iştirak edən rayon əhalisi problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə, göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Qəhrəmanlı kəndində səyyar görüş-qəbul keçirilib

18 dekabr 2025-ci il tarixdə Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov Beyləqan rayonu, Qəhrəmanlı kəndində fəaliyyət göstərən rayonun Dağ Tumas kənd tam orta məktəbində səyyar görüş-qəbul keçirib. Qəbulda RİH başçısı aparatının məsul əməkdaşları və ərazidə məskunlaşan rayon əhalisi iştirak edib.

Səyyar görüş-qəbulda rayon rəhbəri çıxış edərək son illərdə respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafı, əhalini narahat edən problemlərin həlli istiqamətində görülən tədbirlər, həyata keçirilən sosial layihələr barədə sakinlərə məlumat verib. Daha

sonra qəbulda iştirak edən sakinləri dinləyərək qaldırdıqları problemlərin həll olunması üçün müvafiq tapşırıqlar verib, həlli vaxt tələb edən məsələlərlə bağlı isə aidiyyəti orqanlara müraciət edilməsi nəzərdə tutulub.

Qəbulda iştirak edən sakinlərin əhalinin problemlərinin həll edilməsi məqsədilə yerlərdə həyata keçirilən tədbirlərə, göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Horovlu kənd sakinlərinin doğma yurdlarına qayıdışı davam edir

24 dekabr 2025-ci il tarixdə Bakı şəhərindən 9 ailə 37 sakin, Abşeron rayonundan 2 ailə 9 sakin, Biləsuvar rayonu

ərazisində salınmış Cəbrayıl qəsəbələrindən 5 ailə 18 sakin, Sumqayıt şəhərindən 2 ailə 4 sakin və Şirvan şəhərindən 1 ailə 2 sakin olmaqla ümumillikdə 19 ailə 70 sakin növbəti köç karvanında Horovlu kəndinə yola salınıb.

Xatırladaq ki, bu günədək Horovlu kəndinə Respublikamızın müxtəlif bölgələrində məskunlaşmış 191 ailə, 762 rayon sakini köçürülmüşdür.

Şəhidlər Xiyabanında və Şəhidlər abidə kompleksində abadlıq-təmizlik işləri aparılıb

20 yanvar faciəsinin otuz altıncı ildönümü ilə əlaqədar "Şəhidlər" Abidə Kompleksində, "Şəhidlər Xiyabanı"nda və qəsəbə ərazisində ucaldılmış şəhidlərin xatirə lövhələri ətrafında abadlıq-təmizlik işləri aparılıb.

Cəbrayıl rayonunda şair-publisist İsmayıl İmanzadənin 80 illik yubileyi keçirilib

23 dekabr 2025-ci il tarixdə çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış simalarından olan, dövrümüzün məhsuldar, istedadlı, yaradıcı, şair-publisisti, həmyerlimiz 1995-ci ildən Azərbaycan Yazıçılar və Azərbaycan Jurnalistlər Birliklərinin üzvü, İsmayıl Səlim oğlu İmanzadənin 80 illik yubileyi keçirilib. Tədbirdə Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Fəridə İbayeva, yaradıcı ziyalılar - Hidayət Səfərli, Mirzə Mirimli, Musa Aslanxanlı, Əbülfət Alışov, Kamal Fərhad, Ülfət Həsənov, mədəniyyət işçiləri, məktəblilər, doğmaları və şair-sevərlər iştirak ediblər.

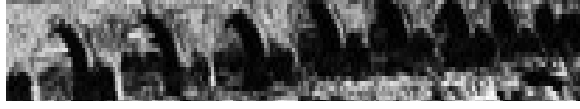
əmək sərf edərək, ölkənin müxtəlif bölgələrindən olan yazarları başına toplayıb Mingəçevir ədəbi mühitinin formalaşmasına da öz töhfələrini verib. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Mingəçevir Bölməsini qurub və 1999-cu ilin oktyabr ayından isə Yazıçılar Birliyi Mingəçevir bölməsinə sədrlik edir. İsmayıl İmanzadənin poeziyası kövrək notlar üstə bəstələnib. Əsas mövzusu Qarabağ dərdi, bütöv Azərbaycan, baş qəhrəmanı isə insan olan şairin ədəbi-ictimai fəaliyyəti kimi, yaradıcılığı da dərin və əhatəli, məzmunu sadə və düşündürücüdür. Azərbaycan poeziyasında özünəməxsus yer tutur, öz yeri, öz çəkisi var. Həyatımıza, düşüncələrimizə yeniliklər gətirmiş tarixi Zəfərimizin ab-havası içərisindəki yurd həsrətini, vətən məhəb-

Çıxış edənlər 80 illik yubileyi münasibətilə şairi təbrik edərək poeziyada tutduğu mövqedən, yaradıcılıq xüsusiyyətlərindən geniş söhbət açıblar. Bildirilib ki, vaxtilə Cəbrayıl rayonunda fəaliyyət göstərən "Ümid" Ədəbi Birliyinə rəhbərlik edən İsmayıl İmanzadə məlum hadisələrlə bağlı 1993-cü ildən sonra klassik və çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatının təbliği, istedadlı söz adamlarının tanınması naminə böyük

bətni özü ilə böyüdən ixtiyar şairimizin poeziyasına da nikbin ruh, qürur dolu misralar, doğma yurda qayıtmaq sevinci bəxş edib. Hər zaman çeşidli mətbuat səhifələrində yer alan yazıları, o cümlədən ədəbi yaradıcılığını əks etdirən poetik nümunələri bu gün də oxucuları tərəfindən sevilir.

Tədbirdə yubilyara həsr olunmuş şeirlər, yaradıcılığından parçalar səsləndirilib və sözlərinə bəstələnmiş mahnılar dinlənilib.

Alimlə doğma məktəbində görüş

Cəbrayıl rayonu Azərbaycan ictimaiyyətinə kifayət qədər ziyalılar, alimlər bəxş edib. Onlardan biri də dilçi-türkoloq, filologiya elmləri doktoru, professor, AMEA-nın İ.Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Türk dilləri şöbəsinin müdiri İsmayıl Babaoğlu Kazımovdur. İ.Kazımov 1 oktyabr 1955-ci ildə rayonumuzun Soltanlı kəndində anadan olmuşdur. Bu günlərdə alimin 70 yaşı tamam oldu.

Rayon ziyalılarına daim diqqət və qayğı ilə yanaşan Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyəti və YAP rayon təşkilatı 27 noyabrda professor İsmayıl Kazımovun 70 illik yubileyi münasibətilə möhtəşəm tədbir keçirdi. Qaradağ rayonundakı Qobu yaşayış kompleksində fəaliyyət göstərən Dirili Qurbanı adına Soltanlı kənd orta məktəbində baş tutan yubiley tədbirində respublikamızın və rayonumuzun görkəmli ziyalıları iştirak edirdilər. Alimin bir vaxtlarda Cəbrayıl rayonunun Soltanlı kəndində bitirdiyi orta məktəbin kollektivi ilə keçirilən görüş olduqca mütəəssir edici ovqat başlıyırdı.

Tədbiri giriş sözü ilə Cəbrayıl RİH başçısının humanitar məsələlər üzrə müavini Fəridə İbayeva açdı. O, Rayon rəhbəri Kamal Həsənovun təbrik və salamlarını tədbir iştirakçılarına çatdırdı. Müəyyən səbəblərə görə özünün tədbirdə iştirak edə bilmədiyini qeyd edib, Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Fəxri Fərmanını alqış sədaları altında yubilyara təqdim etdi. Daha sonra tədbirin aparıcılığını filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aytən Qurbanovaya verdi.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Cəbrayıl rayon təşkilatının sədri Arif Fəzəliyevə söz verildi. Arif müəllim çıxışında Yubilyara təbrik dolu sözlərini ünvanladı. Azərbaycan dil-

çiliyi, türkologiyası istiqamətində professor İsmayıl Kazımovun xidmətlərindən böyük qürur hissi ilə söhbət açdı. Akademik Tofiq Hacıyev, professor Qəzənfər Kazımov kimi nəhəng dilçi alimlərin cərgəsində Soltanlı kəndinin yetirməsi olaraq İsmayıl müəllimin də özünəməxsus yeri olduğundan danışdı.

Yubilyarın həyat və yaradıcılıq yolu haqqında məlumat vermək üçün - məruzə etmək üçün söz bu sətirlərin müəllifinə - yeni filologiya elmləri doktoru Şakir Əlifəoğlu verildi.

AMEA Dilçilik İnstitutunun baş direktoru professor Nadir Məmmədli çıxışında İsmayıl müəllimin geniş və əhatəli elmi yaradıcılığından danışdı, məşəti, ahısqa türklərinin dillərinin, eləcə də azsaylı türk xalqlarının dillərinin araşdırılması istiqamətindəki fəaliyyətindən söhbət açdı. Bakı Dövlət Universitetinin professoru Rəfət Rüstəmzadə bir el məsləhinə diqqətə cəlb edib ki, görünən dağa nə bələdçi! Bu mənada professor İsmayıl Kazımovun dilçilik elmindəki fəaliyyətini görünən dağa bənzətdi, alimin dilçilik elmi, türkologiya sahəsindəki xidmətlərindən söz açdı.

Yazıçı Azad Qaradərəli çıxışında tələbəlik illərinin dostluğundan ta bu günə qədərki dövrdə İsmayıl Kazımovun insani keyfiyyətlərindən və alimlik mövqeyindən ətraflı bəhs etdi. Özünün çapa hazırlanan 20 cildliyinin 11-ci cildinə İsmayıl müəllimin dəyərli ön söz yazdığını da diqqətə çəkdi. Cəbrayılın sevimli torpaq olduğunu və dəyərli ziyalıları ilə tanındığını qeyd etdi.

"Kredo" qəzetinin baş redaktoru, şair-publisist Əlirza Xələfli çıxışını şeirlə başladı. Sonra özünü yubilyara tutub dedi ki, sən xoşbəxtlik bürücü altında doğulmusan. Hər şeydən doymaq olsa da, sevgidən doymaq olmaz. Sənin elmə olan sevgin, zəhmətin səni bu mərtəbəyə gətirib çıxarıb, sənin xidmətlərini cə-

miyyət görür, qiymət verir və bu, böyük xoşbəxtlikdir, ictimai dəyərin heç nə ilə əvəz olunmaz qiyməti var.

Türk dünyasının 4 böyük sütunu var: "Divani-lüğət-it-türk", Balasaqunlu Yusifin "Qutadqu bilik" əsəri, "Mənas" və "Kitabi-Dədə Qorqud". İsmayıl Kazımovun da türk dünyası üçün, dilimiz üçün çox mühüm xidmətləri vardır. O, ölmüş türk tayfaları və ölməkdə olan türk tayfaları haqda yazdı - tədqiqatlar apardı. Lakin İsmayıl Kazımovun bir əvəzsiz yetirməsi var ki, o da onun oğlu Cəhid-dir ki, o da "Divani-lüğət-it-türk"ün tədqiqatçısı kimi gənc türkoloqdur. Mən onu İsmayıl Kazımovun əsəri sayıram və yaxşı övlad hər kəsin, cəmiyyətin övladıdır.

AMEA-nın Dilçilik İnstitutunun Terminologiya şöbəsinin müdiri professor Sayal Sadıqova çıxışında İsmayıl Kazımovun yarımçıq cümlədən mətn dilçiliyinədək olan elmi yaradıcılıq yolunun xarakterizəsini verdi. Onun 15-dən çox ixtisaslı kadr hazırladığını, yaxşı pedaqoq kimi gəncləri elm yoluna apardığını qeyd etdi. Sonda növbəti yubileyinin doğma Cəbrayıl torpağında keçirilməsini arzuladı.

Rayon Təhsil şöbəsinin müdiri Zamiq Qurbanov, məktəbin direktoru Həbib Əliyev, Milli Qəhrəman Vahid Quliyev, İsmayıl müəllimin şöbə əməkdaşları olan filologiya üzrə fəlsəfə doktorları Dildar Camali, Şəkər Orucova, Elçin İsmayilov, Günel Mirzəyeva və başqaları tədbirdə Yubilyarın ünvanına xoş sözlər söylədilər.

7-ci sinif şagirdi, muğam ifaçısı Rəfət Axundovun ifasında "Bayatı-Şiraz" təsnifi dinləniləndi, məktəblilər türkoloq - dilçi alimə suallar ünvanladılar.

Sonda professor İsmayıl Kazımov tədbirintəşkilatçılarına - rayon İcra Hakimiyyətinə, YAP rayon təşkilatına, rayon Təhsil şöbəsinə və məktəbin rəhbərlərinə, iştirakçılara təşəkkürlərini bildirdi.

Şakir ƏLİFƏOĞLU

25 dekabr 2025-ci il tarixində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetin Quba filialında tanınmış dilçi-alim, türkoloq, filologiya elmləri doktoru, professor İsmayıl Kazımovun 70 illik yubileyi ilə əlaqədar tədbir keçirilib.

dəstək olan, elmdə dürüstlüyü və məsuliyyəti aşıl原因 bir müəllim. Onun yetirmələri bu gün müxtəlif elm və təhsil ocaqlarında uğurla fəaliyyət göstərirlər ki, bu da alimin ən böyük mənəvi nailiyyətlərindən biridir.

G.Ağabəy çıxışında alimin elm sahəsi ilə yanaşı, rayonun ictimai-siyasi həy-

Professorun 70 illik yubileyi Qubada qeyd edilib

Açılış nitqi ilə çıxış edən filialın direktoru professor Yusif Aliyev qeyd edib ki, bu gün burada Azərbaycan dilçilik elminin inkişafında müstəsna xidmətləri olan, ömrünü elmə, ana dilimizin tədqiqinə və təbliğinə həsr etmiş görkəmli alim - professor İsmayıl Kazımov haqqında danışmaq mənim üçün böyük şərəfdir.

Professor İsmayıl Kazımov təkcə filologiya elmləri doktoru, tanınmış türkologiya mütəxəssisi deyil, eyni zamanda elmi düşüncəsi, prinsipial mövqeyi və zəhmətkeşliyi ilə bir alim məktəbi formalaşdırmış şəxsiyyətdir. Onun araşdırma-

atında böyük xidmətləri olduğunu da vurğulayıb.

Tədbirdə çıxış edən Cəbrayıl RİH məsul əməkdaşı Mahir Səferov, Folklor İnstitutunun əməkdaşı filologiya elmləri doktoru Şakir Albaliyev, f.ü.f.d, türkoloq, baş müəllim, AJB-nin üzvü Aytən Qurbanova, filialın professor və müəllim kollektivi, Filialın 2020-ci il məzunları Amaniya Dadaşova, İsrail Qayıbov, Elxan Xəlilov, İlahiverdi Talıbzadə, Murad Məmmədov çıxış edərək İsmayıl Kazımovun əsərlərinin əhəmiyyətindən, müəllim kimi məsuliyyətli və qayğıkeş olmasından, yoldaşlığından böyük qürur

ları Azərbaycan dilçiliyinin nəzəri əsaslarının möhkəmləndirilməsində, türk dillərinin müqayisəli şəkildə öyrənilməsində və xüsusilə müasir dil problemlərinin elmi həllində mühüm rol oynamışdır.

İsmayıl müəllimin elmi yaradıcılığı geniş və çoxşaxəlidir. Oğuz qrupu türk dilləri, sintaksis, funksional morfologiya, Ahıska türklərinin dili və folkloru ilə bağlı apardığı tədqiqatlar bu gün də öz aktuallığını qoruyur və gənc tədqiqatçılar üçün etibarlı mənbə rolunu oynayır. Onun qələmə aldığı monoqrafiyalar və akademik qrammatika layihələri Azərbaycan dilçilik elminin fundamental əsərləri sırasındadır.

Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, professor İsmayıl Kazımov elmi fəaliyyəti ilə yanaşı, ana dilimizin taleyinə biganə qalmayan ziyalı mövqeyi ilə də seçilir. O, Azərbaycan dilinin elmi əsaslarla inkişaf etdirilməsini, yeni dövrün tələblərinə cavab verən qrammatik sistemlərin yaradılmasını daim ön plana çəkmiş, bu istiqamətdə ardıcıl mövqə sərgiləmişdir.

Tədbir dosent Gülşən Ağabəyin moderatorluğu ilə davam edib. Dos. Gülşən Ağabəy qeyd edib ki, İsmayıl Kazımov həm də müəllimdir - öz biliyini səxavətlə bölüşən, gənc alimlərin formalaşmasına

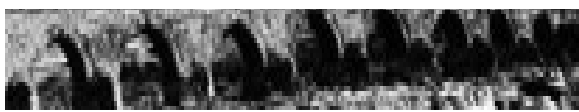
hissi ilə bəhs ediblər.

Professor İsmayıl Kazımov Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetin Quba filialının elmi-pedaqoji həyatında fəal iştirakına, gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda öyrədilməsi sahəsində xidmətlərinə və anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə Fəxri Diplomla təltif edilib.

Sonda professor İsmayıl Kazımov Filialın direktoru professor Yusif Aliyevə, tədbir təşkilatçılarına minnətdarlığını bildirib. Bildirib ki, Göstərilən diqqət, səmimi münasibət və peşəkar təşkilatçılıq bu əlamətdar günü mənim üçün unudulmaz etdi. Tədbirin məzmunlu və mənalı şəkildə keçirilməsi universitetin zəngin ənənələrinin, eləcə də kollektivin birliyinə və hörmət mədəniyyətinin bariz nümunəsi oldu.

"Bu xoş təşəbbüsə və göstərilən qayğıya görə hər birinizə ayrıca təşəkkür edir, universitetimizin gələcək fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar arzulayıram."

Sonda fəlsəfə doktoru Aytən Qurbanovanın hazırladığı alimin həyat və yaradıcılığına həsr edilmiş videoçarx təqdim edilib, xatirə şəkli çəkdirilib.

HEKAYƏÇİLİYƏ ELMI MÜSTƏVİDƏN YANAŞMA

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Qurbanova Aytən Nəriman qızı 08.06.1986-cı ildə Cəbrayıl rayonunda anadan olub. 1993-cü ildə I Qarabağ müharibəsi ilə əlaqədar Bakı şəhərində yaşamağa məcbur olub.1994-cü ildən Bakı şəhəri Binəqədi rayonundakı 99 saylı orta-məktəbdə təhsilini davam etdirib, 2003-cü ildə məktəbi əlaqıymətlərlə bitirib Bakı Slavyan Universitetinin Filologiyafakültəsinə daxil olub. Universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra 2008-2010-cu illərdə Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunda magistr pilləsi üzrə təhsil alıb. 2011-ci ildə AMEANizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda doktorantura pilləsi üzrə təhsilini davam etdirib. 2017-ci ildə fəlsəfə doktorluğu elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işi müdafiə edib. "Başqırd nəsrinin təşəkkülü və janr təkamülü" adlı doktorluq dissertasiyasını müdafiəyə hazırlayıb.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aytən Nəriman qızı Qurbanovanın "Azərbaycan ədəbiyyatında hekayə janrının tipologiyası və bədii təkamülü (1920-1930-cu illər)" adlı (Bakı, ADPU nəşriyyatı, 2025) monoqrafiyası ədəbiyyatşünasların ixtiyarına verilib. Kitabın redaktoru AMEA-nın müxbir üzvü, filologiya elmləri doktoru, professor Tehran Əlişanoğludur. Əsəri müəllif dünyasını dəyişmiş müəllimlərinin - Pərvanə İsayeva, Şirindil Alishanlı və Zaman Əsgərlinin ruhlarına ithaf edib. Elə kitabda ön söz kimi də həmin alimlərin vaxtilə bu kitab haqqında söylədikləri fikirlər yer alıb.

Müəllif qarşıya qoyduğu problemi 3 fəsil ətrafında ("XX əsr hekayəsinin tipologiyası", "XX əsrin əvvəllərində hekayələrdə mövzu və janr əlvanlılığı" və "1920-1930-cu illər Azərbaycan ədəbiyyatında hekayə janrının təkamülü" adlı fəsillər) araşdırıb. "1920-1930-cu illərdə yeni bədii dünyagörüşün formalaşması prosesi və onun hekayə janrındakı əksi" adlı ilk fəslin ilk paraqrafında dövrün ictimai-siyasi mənzərəsinə toxunub yazır: "XX əsrin 20-30-cu illəri Azərbaycan həyatının ən mürəkkəb, ziddiyyətli xarakterə malik dövrlərindən biridir. Birinci Dünya müharibəsi (1914-1918-ci illər) nəticəsində çar Rusiyasının dağılması ilə müstəqillik əldə etmiş Azərbaycan xalqı çoxtezlilikə onu itirmiş, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini (1918-1920-ci illər) bolşevik işğalı əvəz etmişdi. Bununla belə, Cümhuriyyətin xalqa aşılacağı azadlıq duyğuları, milliyyətçilik əhval-ruhiyyəsi heç də birdən-birə yoxa çıxmamış, əksinə, yeniqurulan Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasına, onun ədəbiyyatına da təsir etmişdir. Azərbaycan həyatının sovetləşdirilməsi, yeni inqilabi dalgalar, fəhlə-kəndli hakimiyyətinin qurulması milli zəmində davam etmişdir.

Belə ki, 1920-1930-cu illərdə yenilik, inqilab, kollektivmək, sosial bərabərlik, qadın hüququ, kütləvi təhsil və maariflənmə ideyalarının cəmiyyətə təbii məsələləri bir yandan ənənələr üzərində davam etdirdisə, digər tərəfdən zorən, sinfimübarizələrlə, represiyalar, sürgünlər, qan-qada, kütləvi ölüm dalğaları ilə müşayiət olunurdu. Təbii ki, dövrün ictimai, tarixi, sosial, siyasi gərginlikləri daim özünü ideologiyada, mədəniyyətə incəsənətdə, bilavasitə və bilvasitə ədəbiyyatda göstərmiş. Azərbaycan yazıçılarının dünyagörüşünə, bədii yaradıcılığına dərin təsir etmişdir" (s.6).

Göründüyü kimi, tədqiqatçı çox doğru olaraq araşdırdığı dövrün ictimai ab-havasına öncə nəzər salmış və bunun bədii ədəbiyyatdakı inikasını hekayə janrının təmsalında nəzərdən keçirməyi ən məqbul yol hesab etmişdir. Çünki M.Qorkinin təbircinə desək, ədəbiyyat həyatın güzgüsüdür. Bu mənada Aytən xanım da XX əsrin əvvəllərində dünyada və paralel olaraq Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə nəzər yetirir, tədqiqatçı elmi söykək olaraq Nazif Qəhrəmanlının "Azərbaycanda ədəbi cəmiyyətlər (1920-1930-cu illər)" kitabında da dövrün ictimai-siyasi və ədəbi mənzərəsinə ge-

niş və əhatəli nəzər salındığını diqqətə çəkir.

Məhz bu məntiqə söykənən tədqiqatçı daha sonra araşdırdığı dövrün ədəbiyyatını təhlil müstəvisinə gətirir, AXC hakimiyyəti və ardınca gələn bolşevik hakimiyyətinin bir-birinə daban-dabana ziddiyyət təşkil edən dünyagörüşlər olduğuna diqqəti yönəldib yazır: "AXC-nin süqutundan sonra ədəbiyyatımızda, yazıçı və sənətkarların ideya və dünyagörüşündə bir müddətlik tərəddüddövrü başlayır. Belə ki, milli ruhu, vətənpərvərlik, millətçilik duyğusunu həvəslə təbliğ edən yazarlar birdən-birə yeni rejimin axarında çaşbaş qaldılar. Çünki milliyyətçilik və kommunizm ideyaları bir-birinin davamı kimi gəlsə də, mahiyyətə bəridigərini inkar edirdi. Milliyyətçilik ideyaları üzərində yetişmiş yazıçıların birdən-birə yeni rejimi qəbul edərək, sosializmi vəsfedən şeirlər, hekayələr yazması, təbii ki, bir qədər çətin məsələ idi. Odu ki, onların bəzilərinin yaradıcılığında dünənle bağlı romantik ab-hava meydana gəldi. Mətnaltı şəkildə, müxtəlif priyomlarla yeni rejimin tənqidindən də çəkinməyən ədiblərimizin üslubunda müəyyən mənada kədər və sentimentalizm duyğuları əmələ gəldi və bu proses bir müddət açıq-aşkar olmasa da, gizlin şəkildə, ədəbiyyatın alt qatında əks olunmağa davam etdi. Bütəzəhür hekayə janrında yazılmış əsərlərdə də kifayət qədər müşahidə etmək olur.

Yeni siyasi rejimi birmənalı qarşılamayan yazıçılardan Seyid Hüseyn xatirələrində də, bədii yaradıcılığında da bunu əks etdirmişdir. "Çarların hücumu" hekayəsinin baş qəhrəmanı Muradın prototipi, yazıçının özünün də etiraf etdiyi kimi, müəllif idi. Hekayənin ətraflı təhlilinə bir qədər irəlidi nəzər salınacaq. Hazırda ona diqqət çəkmək istəyirik ki, hekayənin sonluğu bəhs etdiyimiz sentimental hissələrin təcəssümü ilə bitir. Baxmayaraq ki, hekayə 1927-ci ilin oktyabrında yazılmışdır, müəllifin hələ də tərəddüd mərhələsində olduğu aydın nəzərə çarpır:

"Murad əli ilə gözlerini silib, təkrar özünü xəyal aləmindən ayırır həqiqət ələminə getirmək istədi. Gördüyü şeylərin xəyal olduğunun düşünürdü. Fəqət maşınların yüzləri, minlərlə dönən çarxları xəyal deyildi.

...Muradın gözləri dəhşətdən böyüdü, boğazı qurumuşdu, hərəkətsiz baxırdı. Ortada olduqca böyük tankabənzer, yerlə sürünən qorxulu bir maşın vardı; üzünə qızıl bir bayraq asmışdılar. Sanki ətrafında y?z minlər, milyonlarla dönən çarxların yardımı ilə bu maşın yavaş-yavaş irəliləyir, qarşısına çıxan hər şeyi uçurur dağıdır..."

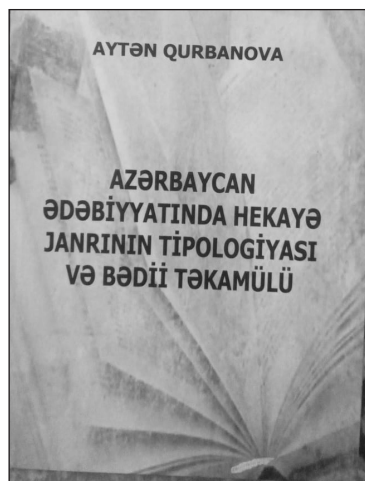
Fikrimizcə, hekayədə ən maraqlı simvol "qorxulu bir maşın" ifadəsidir. Yazıçı həтта açıq-aşkarcasına üstündə qızıl bayraq olduğunu da qeyd edərək, bu maşını SSRİ-nin simvolu kimi vermişdir" (s.8-9).

Təhlillərdən və irəli sürülən mülahizələrdən aydın görünür ki, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Aytən Qurbanova ədəbiyyat məsələlərini çox haqlı olaraq dövrün ictimai-siyasi mənzərəsi ilə uzlaşdırıb, bu əsasda mühakimələr yürüdü.

Gənc alim Aytən xanım Seyid

Hüseynlə yanaşı C.Məmmədquluzadə, Ə.Haqverdiyev və başqa bu kimi dövrün tanınmış ədiblərinin yaradıcılıqlarına müraciət edir, əyani misallar yolu ilə o zamanın hekayələrinin təmsalında zamanın - dövrün bədii inikasını açıb göstərir. "Bu əhval-ruhiyyə 1920-ci illərin sonu, 1930-cu illərin əvvəllərində klassik yazıçıların yaradıcılığında özünü göstərir, o cümlədən nəsrin ən çəvik janrı olan hekayələrdə əksini tapırdı. Baş verən məlum ictimai-siyasi dəyişikliklər adəkəndlidən, savadsız camaatdan tutmuş ziyalı təbəqəsinə, bir sıra ədəbi xadimlərin, şair və yazıçıların beynində, fikirlərində, həyatında müəyyən dəyişikliklər etdi. Müəlliflərin yazı üslubu, əsərlərin mövzusu, ideyası tədricən dəyişildi.

"XIX əsrin sonlarından etibarən Azərbaycan ədəbiyyatın-

da, xüsusilə də bu dövrdən başlayaraq populyar, oxunaqlı janra çevrilən hekayədə Azərbaycan xalqının ictimai problemləri, onun müxtəlif zümərərinə məxsus insanlar arasındakı problemlər əksini tapmağa başladı. Mütərəqqi fikirləri ziyalılardan olan R.Əfəndiyev, E.Sultanov, İ.Musabəyov, C.Məmmədquluzadə, Ə.Haqverdiyev, Y.V.Çəmənzəminli, T.Səhəbzai, S.S.Axundov, A.Şaiq, B.Talıblı və b. bu kimi yazıçılar hekayələrində zümərərarası problemləri, varlı mülkədarların kəndlilərə, mədən sahiblərinin fəhlələrə çəkirdiyi zülmü, dindərsi arxasında gizlənilən ondan şəxsi mənfəət naminə istifadə edən riyakar və bu ziyanı qurbanı olan müsəlmanların yaşadığı həyat faciəsinin dolğun obrazlarını yaradırdılar" (s.14).

Bu minvalla tədqiqatçı o dövr yazıçıların hekayələrində təsvir olunan ictimai mənzərəni açıb göstərir, yazıçıların yaradıcılığında gedən təkamül prosesini ayrı-ayrı mərhələlər fonunda izah edir. Bu mərhələləri 1) inqilab pafosu (1917-ci ilin Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabı), 2) Keçmişlə mübarizə (köhnə və yeni dünya arasındakı gedən mübarizə), 3) Yeni həyat quruculuğu (sosializm) kimi problem - situasiyalar adı altında qruplaşdırıb, bunların hər birinin həyatda və ədəbiyyatda əksini tapan səciyyəvi cəhətlərini ortaya qoyur:

"Dövrün bütün bu siyasi, sosial hadisələri ən xırdəfəllərəkimi öz əksini Azərbaycan ədəbiyyatında tapırdı. Sovet dövrü ədəbiyyatı haqqında danışarkən bir sıra tədqiqatçılar göstərir ki, yeni quruluşun ilk beşilliyində (1927-1932) daha çox poeziya və dramaturgiya inkişaf edirdi. Nərdə, o cümlədən hekayə janrında başlayan qəfil inkişafın səbəblərini isə rus ədəbiyyatının təsiri ilə izah edirlər: "Rus sovet nəsrinin ədəbi tarixi təcrübəsi və həmin mövzuda olan "Əzablı yollar" (A.Tolstoy), "Tarmar" (Serafimoviç), "Çapayev" (Furmanov) və s. əsərlərin yaranması qardaş xalqların ədəbiyyatına, o cümlədən Azərbaycan sovet nəsrinin ideya bədii inkişafına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.

Rus ədəbiyyatında XIX əsrin 30-40-cı illərində inkişaf başlay-

an hekayə janrı və ümumilikdə, nəsr, Azərbaycan ədəbiyyatında da müəyyən dərəcədə canlanmaya təkan vermişdir. Ancaq milli ədəbiyyatımızda nisbətən güclənən maraq XIX əsrin son onilliyindən etibarən daha da artmış, nəticədə XX əsrin əvvəllərində hekayə janrının ən mükəmməl örnəkləri meydana gəlmişdir.

"V.Q.Belinskiyin "povestinin kiçik qardaşı" adlandırdığı hekayə XIX əsrin otuzuncu illərinin əvvəllərindən etibarən həcmnin kiçikliyinə görə povestdən fərqlənməyə başlamışdır" (s.17).

Gördüyümüz kimi, tədqiqatçı araşdırma obyektini olaraq götürdüyü hekayə janrının ədəbiyyatımızda intişar tapıb canlanması amilinə də nəzər salır, maraqlı və obyektiv təhlillər aparır, dəyərli mülahizələr irəli sürür. Eyni zamanda nəzəri fikirlərini ayrı-ayrı yazıçılarımızın hekayə yaradıcılığına müraciət etməklə əyani şəkildə isbata yetirir. Bu hekayələrin üst planında qoyulan ideyanın və hər bir bədii əsərə xas olan mətnaltı mənalara daşdığı missiyanı analitik şəkildə şərh edib əsaslandırır.

Müəllifin "Yeni insan konsepsiyası və onun hekayə janrında inikası" adlı 2-ci paraqrafda qoyduğu məsələyə münasibəti də onun bədii sənətə, ədəbiyyat məsələlərinə ümumi baxışlarını özündə dolğunluğu ilə ehtiva edir:

"Bədii sənətdə İnsan konsepsiyası, insanın özü qədər mürəkkəb olub, ədəbiyyatı daim məşğul edən ümdə məsələlərdəndir. Sonsuz sayda araşdırmaların obyektinə çevrilən insan hər dövrdə yenidən elmi və bədii düşüncənin mərkəzinə gəlir, haqqında konseptual fikirlər, yeni konsepsiyalar irəli sürülür. Danılmaz faktıdır ki, insan faktoru incəsənətin, bilavasitə ədəbiyyatın daimi təhlil obyektinə, predmetinə olmuşdur. İstər dolayısı ilə cəmiyyət problemlərinin həlli olsun, istərsə də bilavasitə insanın lirik-psixoloji hissələri, həyatı, yaşayış tərz, xoşbəxtliyi, yaxud bədixbəxtliyi, keçmiş, gələcəyi, düşüncələri və məhəbbəti üzərində diqqət cəmlənərkən bədii idrak yeni obrazlar, qəhrəmanlar kəşfedir, yaradır. "Bu baxımdan çox mürəkkəb və dramatik dövr olan XX əsrdə də sənətdə insanın bədii-estetik dərkisi problem müxtəlifliyi ilə diqqəti cəlb edir. Təsəvvür etmək yox, sadəcə elmi müşahidələr və araşdırmalar kifayət edir ki, bu müxtəlifliyi görəək".

Ədəbiyyat bir növ müxtəlif insan simalarını özündə cəmləşdirən bir topludur. Uşağdan böyüyə, yaxşıdan yamana, mübariz, zəif, ağıllı, dəli və s. sonsuz sayda obrazlar qalereyasıdır. İnsanın yaradıcılığına cəmiyyətə formalaşması, onun mühitə təsiri, cəmiyyətin ona münasibəti, şəxsiyyət kimi formalaşması, yaxud əksinə, cəmiyyətdən təcrid olunması kimi məsələlər üzərində qurulan bədii ədəbiyyat ədəbi qəhrəmanın zəngin münasibətlərdən doğan daxili, ruhi sarsıntılar, cəmiyyətlə şəxsiyyət arasındakı mövcud dramizmi müəyyən edir. Zaman keçdikcə ədəbiyyata gələn insan da dəyişir, fərqlənir. Hər dövrün öz tələbinə uyğun yeni insan formalaşır və bu, insanlara, cəmiyyətə münasibətdə ədəbiyyatda adekvat əksini tapır. İstənilən mövzu, yazıçının, şairin toxunduğu istənilən problemin mərkəzində insan dayanır.

1920-1930-cu illərdə sovet quruluşunun ədəbiyyatı qarşısında irəli sürdüyü əsas ideoloji tələb yeni cəmiyyətin, sosializm və kommunizmin qurucusunun obrazını yaratmaq, bu obrazı nəinki keçmiş kapitalizm və feodalizm cəmiyyətinə qarşı qoymaq, habelə bütün dövrlərin ən nümunəvi etalonu kimi təsdiq etmək, gələcək həyatın rəhni olaraq irəli sürmək idi. Bu dövrdə yazıçı və şairlərin əsas vəzifəsi sovet insanına həyatın mənasını dərk etməkdə yardımçı olmaq idi.

Sovet ədəbiyyatı müxtəlif onilliklərdə müəyyən dəyişikliklərə uğrasa da, prinsipləri dəyişməz idi. Sovet ideologiyası, əzmkarlıq ruhu, ictimai düşüncə, birgəmək, sosial bərabərlik uğrunda mübarizə, qadın hüquqları, sovet insanı, humanizm və s. kimi məsələlər və bunu ifadə edən obrazlar sistemi mövcud ədəbiyyatın xarakterini müəyyən edirdi. Zaman keçdikcə ədəbiyyata gələn insan da dəyişir, fərqlənir. Hər dövrün öz tələbinə uyğun yeni insan formalaşır və bu, bədii ədəbiyyatda əksini tapır. Yazıçının qarşısında duran ən mühüm vəzifə dövrün "ictimai sifərişi" nə həssas olmaqdır. Hər bir bədii əsərdə olduğukimi nisbətən kiçik həcmli janr - hekayənin də əsasında bir insan, yaxud həyat hadisəsi durur. Ədib çalışmalıdır ki, təqdim etdiyi obrazı da, təsvir etdiyi hadisəni də dövr üçün qlobal əhəmiyyətli, müasir mövzular içərisindən seçə bilsin. Ədəbi qəhrəmanın bütün dövrlər üçün maraq kəsb etməsi bu amildən çox asılıdır.

1920-1930-cu illərin mürəkkəb ictimai-siyasi və məna vidurumunda yeni insanı, insan psixologiyasında baş verəndəyişmələri əks etdirmək heç də asan məsələ deyildi. Ədəbiyyat insan xarakterinin və psixologiyasının təsvirini verən unikal vasitədir. Bəzən fərqi nə varırıq ki, cəmiyyətdə hər on il ötdükcə insanların xüsusiyyətlərində, düşüncə tərzində, geyimində, cəmiyyətə, ətrafındakılara münasibətində xeyli dəyişmələr baş verir. Tarixi formasiya dəyişikliyi isə bütün cəmiyyəti, bəşəriyyəti kökündən dəyişməyə qadir olan bir hadisədir" (s.27-28).

Kitabdan gətirdiyim bu hissədə biz Aytən Qurbanovanın problemə analitik təkəkkür tərzini bəxış bucağını izləyirik. Onun sənət anlayışına - ədəbiyyata geniş rəkurdsən baxa bildiyini görürük. Onun insan faktorunun ədəbiyyatda əvəzolunmaz mərkəzi sima olduğuna dair baxışları bir daha yetkin təkəkkürə malik olan ədəbiyyatşünas olduğunu ortaya qoyur.

Bir alim kimi Aytən Qurbanovanın müşahidə və tədqiqatçılıq dairəsi çox genişdir. Belə ki, o, baxmayaraq ki, tədqiqat obyektini olaraq Azərbaycan ədəbiyyatını götürüb, amma bununla yanaşı rus ədəbiyyatını, paralel olaraq türk və o cümlədən Orta Asiya türklərinin ədəbiyyatını da gözəndən keçirir: "Türk xalqları ədəbiyyatını araşdırarkən 1920-ci illərin ədəbiyyatında bir sıra fərqli xüsusiyyətlərin olması diqqətdən yayınmır. Azərbaycan ədəbiyyatında dövrün - 20-ci illərin ən aktual mövzusu olan quruculuq, kollektivləşmə, kolxoz quruculuğu kimi məsələləri digər türk xalqlarının ədəbiyyatında daha gec mərhələdə izləyirik. Bunun səbəbi, təbii ki, sovet hakimiyyətinin digər xalqların həyatında bir az gec-Özbəkistan, Türkmənistan 1924, Tacikistan 1929, Qazaxıstan, Qırğızıstanda isə 1936-cı illərdə qurulması idi. Elə bu səbəbdən də 1921-1922-ci illərdə Azərbaycan ədəbiyyatında təsvir olunan bir sərəməsələlər Qazax ədəbiyyatında 1930-cu illərdə öz əksini tapmağa başlamışdı. Ancaq istər Azərbaycan, istər Anadolu, istərsə də Orta Asiya türklərinin ədəbiyyatında bir məqam diqqəti cəlb edir. Soykökə, keçmişə bağlılıq, keçmişin müasirlik üzərində hökmranlıq etməyə çalışması və s. kimi məqamlar.

Sovet dövrü Qazax ədəbiyyatının ən görkəmli yazıçısı Muxtar Auezovun yaradıcılığı mövzu baxımından kifayət qədər geniş rəngəngiliyi ilə seçilir. Müəllif XX əsrin əvvəllərində yaradıcılığı ilə həm Qazax, eyni zamanda Türk xalqlarının ədəbiyyatında xüsusi çəkiliyə malikdir. Hər üç ədəbi növədə yazan Muxtar Auezovun yaradıcılığının ən məhsuldar dövrü isə 1920-1930-cu illərə təsadüf edir" (s.41).

Bu yolla fəlsəfə doktoru A.N.Qurbanova 1920-1930-cu illər ədəbiyyatımızdakı hekayə janrının tipologiyası və bədii təkamül yoluna geniş çevrədən nəzər yetirir, olduqca dəyərli bir monoqrafiyanı ədəbiyyatşünaslığımıza töhfə edə bilir. Aytən xanıma yeni elmi nailiyyətlər arzulayıram!

Şakir Əlifəoğlu

Şəhid Emin Musayev

lur, Sirik batalyonunda döyüşçü kimi, tankçı və snayperçi kimi torpaqlarımızın müdafiəsinə qoşulur. Atası ona qayıdıb təhsilini tamamlamağı tövsiyə etsə də, o öz inadından dönmür, "sən qoruma, mən qorumayım, bəs kim qorusun və-təni", - deyir.

Bu minvalla Eminin 1992-ci ildən başlanan döyüş yolu 1993-

Şəhidin adını yaşadan əsgər Emin

KÖNÜL DÜNYASINDAN GÖRÜNƏNLƏR...

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Süleyman Qaçay oğlu Aliyevin "Abbas Pənahi Makulu" (2005), "Ədəbi-bədii düşüncələr" (2014), "Çağdaş poeziyamızda Nəsimi" (2014) kitablarından sonra "Könül dünyasının düşüncələri" ("Elm və təhsil", 2025) kitabı işıq üzünə görüb. Kitabın tərtibçisi və redaktoru müəllifin öz oğlu tərcüməçi-jurnalist Zakir Aliyev, rəyçisi və ön söz yazanı filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Xanəli Kərimlidir.

Kitaba yazılan ön sözün başlanğıcını gözəndən keçirmək bəs eder ki, kitabın əsas məzisi və mövzusu haqda ümumi məlumat alasan: "Yazı masamın üstündə nəşrini gözləyən "Könül dünyasının düşüncələri" kitabı tanınmış tədqiqatçı alim, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Süleyman Aliyevin növbəti kitabıdır. Kitabın maraqlı tərtibatı var: kitaba həm müəllifin qələm və sənət dostları ilə bağlı illər öncə apardığı araşdırmaları, eləcə də müəllif haqqında ayrı-ayrı fikir və düşüncə adamlarının qələmə aldıkları məqalələri, həmçinin vətəndaş qayğılı qələm sahibinin bir neçə publisist xarakterli yazıları daxil edilmişdir. Və toplum şəklində bu məqalələrin hər birində zamanın və insan talelərinin özünəməxsus cizgiləri öz əksini tapıb.

Kitab müəllifin "Yeddi rəngin harmoniyası" məqaləsi ilə başlayır. Bizcə, bu da təsadüfi deyil. Çünki dünyamızın ilk başlanğıc nöqtəsi sözün rəngin harmoniyasından ibarətdir, həm də hər bir sözün, rəngin özünün ayrıca ahəngivə harmoniyası var. Eləcə də sözlərin və rənglərin ən böyük harmoniyasının vəhdəti insanın daxili-mənəvi dünyasının harmoniyasıdır. Müəllifin bu məqaləsi istedadlı şair, publisist, nasir, həm də bütöv bir yaradıcı nəslin tribunası olan "Kredo" qəzetinin baş redaktoru Əli Rza Xələfinin "Sözün yeddi gözəli" kitabının elmi təhlilinə həsr edilib. Azərbaycan elmi-ədəbi mühitində imzaları ilə az-çox seçilən yeddi yaradıcı xanımın yaradıcılığına həsr edilən "Sözün yeddi gözəli" kitabı S. Aliyevin qələminin təhlilində yeni bir dəyər qazanır".

Xanəli Kərimlinin bu giriş cümlələrində həm Süleyman müəllimin müəllif kimi kimliyi, həm də kitabının ümumi strukturu haqqında ümumi təsəvvür yaranır. Mən əbəz yerə kitabın tərtibçisinin müəllifin öz oğlu olduğunu diqqətə çəkmədim. Bu məqam həm də Süleyman müəllimin xoşbəxt ailə sahibi və ləyaqətli övlad(lar) atası olduğunu göstərir. Çünki hər oğul, hər övlad valideynə qarşı münasibətdə bu cür qayğıkeş və həssas olmur. Atasının ayrı-ayrı vaxtlarda

yazdıqlarını və eyni zamanda atası ilə bağlı yazılanları yığbı bir yere toplamaq və sistemli halda nəşr etdirmək ata - oğul sevgisinin bariz nümunəsinə ortaya qoyur. Bu fakt həm də onu deməyə haqq qazandırır ki, təkcə yaxşı qələm sahibi - yaxşı alim-publisist olmaqla iş bitmir, həm də gərək cəmiyyət üçün nümunəvi ailə başçısı, yaxşı vali-

deyn olasan və ailəyə də, cəmiyyətə də ləyaqətli övladlar bəxş edə biləsən. Bu mənada Süleyman Aliyev xoşbəxt atadır; onun bir oğlu Şakir Aliyevi "Azərbaycan" qəzetində çalışan jurnalist həmkar kimi və bir gözəl insan kimi, bu kitabın tərtibatçısı olan oğlu Zakiri də dini dəyərlərimizə bağlı olan mədəni səviyyəsi ilə fərqlənən bir insan kimi tanıyıram.

Bütün bunları nəzərə çarpdırmaqda məqsədim budur ki, "məqalələrinin hər birindən bizə ayrı-ayrı insan talelərini təqdim edən" (Xanəli Kərimli) Süleyman Aliyev təkcə yazılarında yox, yetirib-birtirdiyi övladlarının timsalında da cəmiyyətə ləyaqətli insanlar təqdim etməyi bacarıb. Yəni onun yazdıqları ilə yaşadıkları bu insanların da simasında bir-birilə ahəngdarlıq yaradıb. Başqa sözlə, Süleyman müəllimin publisist yazılarında mənəviyyat etalonu olaraq oxucularına təbliğ və təqdim etdiyi obrazların - insanların özləri kimi də onun cəmiyyətə bəxş etdiyi insanların - övladların mənəvi ab-havaları arasında uyğunluq bir-birilərinə tamamlayıb.

Xanəli Kərimlinin ön sözündə də qeyd olunduğu kimi, kitabdakı yazıları iki qismə bölmək olar: birinci və kitabın böyük əksəriyyətini təşkil edən yazılarda Süleyman Aliyevin özünün ədəbi-pedaqoji düşüncələri, vətənpərvərlik və s. mövzularda yazıları verilib. İkinci qisim yazılarda isə kitabın müəllifi haqqında ayrı-ayrı qələm adamlarının məqalələri özünə yer almışdır. Birinci qisim yazılarda müəllifin özünün "Könül dünyasının düşüncələri" işığında ayrı-ayrı adamların həyatı və yaradıcılığı mövqeyi işıqlandırılır, ikinci tip yazılarda isə ayrı-ayrı şəxslərin qələmində Süleyman Aliyevin mənəvi dünyasına nəzər salınır.

Şakir ƏLİFOĞLU

ADI DA YAŞAYIR, RUHU DA...

Musayev Emin Həsən oğlu 31 mart 1971-ci ildə Cəbrayıl rayonunun Stansısı Mahmudlu kəndində dünyaya gəlmişdi. Atası Həsən kişinin, anası Qız-qayıt Salman qızının sevinclərinin həddi-hüdudu yox idi həmin gün. Uca Tanrı 4 qızdan - Ofelya, Aybəniz, Lətafət və Təranədən sonra ailəyə oğul payı bəxş etmişdi. Axı oğul düşmən çəpəridi deyib bə-balarımız. Emindən sonra Allah-təala ailəyə bir oğul payı da bəxş elədi. Eminin adına yaraşdırıb onun da adını Elvin qoydular. Beləcə, 4 bacı, 2 qardaş oldular. Bir-birlərinə can deyib-can eşitdilər. Şad-şalayın bir damın altında yaşadılar. Necə xoşbəxt, necə bəxtəvər hiss edirdilər özlərini.

Emin böyüyüb orta məktəbə getdi. Günlər, aylar, illər bir-birini tez-tez əvəz etdi. Beləcə, 1978-1988-ci illər, bu on il sanki bir göz qırpmında gəlib keçdi. Emin Şükürbəyli kənd orta məktəbini başa vurdu. Daha sonra əsgərlik yaş çatdı. Sverdlovskda 2 illik hərbi xidmətdə oldu. Əsgərlikdən gəldikdən sonra Emin Sumqayıt şəhərinə gəldi, texniki peşə məktəbinə daxil oldu. Fikri var idi ki, peşə təhsilini tamamlayıb doğma yurda döner, bir el gözəlini də gözaltlayıb ailə həyatı qurar, həyatın çəmin-çövrünə tapıb şad-xürrəm yaşayışını davam etdirər. Ancaq həyat heç də insanın arzuları ilə hərəkət etmir. Bəlkə də olardı, amma nəmərd qonşularımız dedə-baba torpaqlarımıza göz dikməsəydilər.

Ermənilərin vətənimizə qarşı ərazi iddiaları və Qarabağımızın, Cəbrayılımızın işğal təhlükəsi əksər gənclərimiz kimi Emin Musayevin də həyatını dəyişdi. Sumqayıtdakı peşə təhsilini yarımçıq buraxıb, torpaqlarımızın müdafiəsi üçün könüllü olaraq Cəbrayıla qayıdır, özünü müdafiə batalyonuna qoşu-

cü ilin aprelinəcən davam edir. 1993-cü ilin aprelində Tağ kəndi uğrunda döyüşlərdə əsgər yoldaşlarını mühasirə vəziyyətindən çıxarmaq üçün döyüşə atılır. Düşmənlərin üzünə qumbara atır. Düşmənlər də buna qarşılıq olaraq onun düz üstünə qumbaranı tullayırlar. Ağız nayihəsindən, çənəsindən ağır zədə alan Emini təcili tibbi yardım maşınına qoyub. Cəbrayıl xəstəxanasına, ondan sonra da Füzulidəki Qaraxanbəyli kəndindəki hərbi xəstəxanaya aparılır. Vəziyyəti ağır olduğundan burdan da vertolyotla Bakıya - Popanin qospitalına götürürlər. Lakin həkimlərin ciddi-cəhdlərinə baxmayaraq onun həyatını xilas etmək mümkün olmur. Aprelin 14-də səhər üzü saat 6-da keçinir. Onu Bakıya aparan vertolyotla da geriye - Cəbrayıla gətirirlər. Vertolyot Şükürbəyli stadionunda eniş edir, Eminin nəşini Stansısı Mahmudluya, evlərinə gətirirlər. Anasının, bacılarının vay-şivən səsləri göyə ucalır. Yergöy başlarına uçmuş kimi olur. Bəs necə? Ata-ana oğul böyütmüşdü ki, oğul toyu görsünlər, qardaş və bacıları böyük qardaşlarının toyunda qol götürüb oynamaq sevincini gözləyirdilər. Bütün bunlar - bu xoş diləklər hamısı gözlərində qaldı. Allah düşmənlərimizin bəlasını versin...

Emini el-oba böyük izdihamla Şükürbəyli kənd qəbiristanlığında yığışıb dəfn edirlər. Dəfnindən 4 ay sonra isə doğma Cəbrayılımız işğal faciəsi ilə üzleşir. Əhali yerindən yurdundan, elindən-obasından dərbədər olub didərgin düşür. Emingilin ailələri də məcburi köçkün kimi Şirvan şəhərinə gəlir. Şirvan şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Sədaqət xanım şəhid ailəsi kimi onları nəzakətlə qarşılayır, yataqxanada mənzillə təmin edir, beləcə ailə burada məskunlaşır. Qeyd edim ki, Eminin

dayısı Əliyev Vasif Salman oğlu da institutu bitirdikdən sonra təyinatla Şirvan şəhərində coğrafiya müəllimi işləyirdi. Eminin anası infarkt nəticəsində 2000-ci ildə, atası da 2004-cü ildə oğul dağı və yurd nisgili ilə dünyalarını dəyişirlər.

Şəhid Eminin bacısı Ofelya Məmmədova ilə söhbətdə ötən illərə qayıdırdıq. O deyir ki, atamız Cəbrayılın mərkəzində avtobazada mühəndis işləyirdi. Anamız isə Şükürbəyli kənd xəstəxanasında mama-ginekoloq idi. Çox mehriban ailəmiz vardı. Emin isə başqa bir aləm idi. Uşaq vaxtı özünə tapança düzəldərdi. Elə bil ki, taleyinə silahla oynamaq yazılacağını bilirmiş. Döyüşlərdə də həm tankçı kimi, həm də pulemyotçu, snayperçi kimi iştirak etdi. Uсталığı da vardı. Belə ki, maşınları düzəldər, hətta öz tankını da özü təmir edərdi.

Şəhid bacısının bu sözləri mənə məndən alıb haralarasa çəkib apardı. Fikrimdən çox şeylər gəlib dolandı. Həmin vaxtlardan bir qərinəlik zaman adlayıb keçib. Emin kimi igidlərimiz doğma yurduumuzun üstündə canlarını qoydular. Sağlığında özləri, şəhid olduqdan sonra da ruhları vətən torpağında qalıb vətənin səmasında ulduz kimi sayrışaraq, vətənin keşiyini çəkdi. Bu gün artıq doğma torpaqlarımız yağı tapdağından, yad nəfəsindən azad olunub. Şəhidlərimizin ruhları da, doğma yurddan aralıda dünyalarını dəyişən valideynlərimizin də, əzizlərimizin də ruhları şadıddır.

Eminin qardaşı da, bacıları da hamısı artıq ailəlidir. Qardaşı Elvinin oğlu isə əmisinin adını qürurla yaşadır. Hazırda əsgəri borcunu şərəflə yerinə yetirir. Silahdan atəş atışı üzrə təlimlərdə xüsusi fərqlənən və idmanla məşğul olan Emin təkcə adında yox, cismində-ruhunda da şəhid əmisinin qəhrəmanlıq mücəssəməsini gəzdirir. Nahaq demirlər ki, şəhidlər ölmürlər!...

Şakir ALBALIYEV

Dilimizdə bir "həkət" sözü var. Unudulub sıradan çıxsada, bəzi bölgələrimizdə dialekt söz kimi işlənməkdədir. Hətta Nəzakət adına bəzən əzizləmə forması kimi Nəzakət - naz-həkət, söz-həkət də deyirik. Yaxud da birisi nəhaq yerdən söz-söhbət yara-

Ölkəmizin qədim tarixə malik, mühafizəkar bölgələrindən olan Qazax rayonundan bir xanımın adının da Həkət olduğunu bilirəm. Daha doğrusu, şəxsən tanıyıram - Həkət Göyçə qızı. Öz adı kimi rəhmətlik atasının adı da qədim türk adıdır. Bəs nəyə görə 1950-ci illərin sonunda va-

sözünün adı söhbət, danışmaq mənası verdiyi anlaşılar: "Bu ki (iki - Ş.A.) qardaşın her birinin bir arvadı varıydı. Arvatlar ki canıydı. Bular her gece otırdı lar hakat edirdilər, matal diydirdilər. Bir gece böyük qardaş küçük qardaşa dedi, kimizin de arvadı ki canıydı. Menim arvadım qız doğsa, seniyyi oğlan doğsa, kisi birbirinin adaxlısı ossın. Eger seniyyi qız doğsa gene birbirinin adaxlısı ossunlar. Ki qardaş el ele çaldı, birbirlerini öptüler, bir-birlerine de söz verdilər."

Dastanın Tuzhurmatı variantından gətirdiyim bu parçada həkət sözünün adı danışmaq anlamı verdiyi halda, digər bir hissəsində isə elə dedi-qodu şəklində söz-söhbətə işarə vurduğu görünür: "Nenesi Arzının saçından çekeledi; bir baqa qoparttı, tehir-tehir hakatlar dedi özünə".

Dastanın digər bir yerində də biz həkət sözünün mənfi çalardə işləndiyini görürük:

"Qamber bilezigi taxtı Arzı'nın qolına, Arzı eve getti. Gene nenesi başladı Arzı'ya tehir tehir söz saymağa, pis pis hakat deməge. Dedi qoy babay gelsin, men seniyyi haqiden gelem".

Bütün bunlar bir daha dilimizdəki, dialektimizdəki və adımızda ifadəsini tapmış həkət sözünün geniş mənə arealına malik olduğunu göstərir.

Şakir ALBALIYEV

Dilimizdə, adımızda, dialektimizdə həkət

danda, qeylü-qala səbəb bir iş tutanda, qalmaqal yaradan söhbət (qiybət) edəndə, ona nəzərən "nağıla - həkətə bax ey" deyib fikrimizi - münasibətimizi bildiririk. "Filankəs başdan-ayağa həkətdi", yaxud "onun işi-peşəsi həkət eləməkdə" və s. şəklində ifadələrlə kiminsə sözçül-söhbətçil, qiybətçil, dava-dalaşa səbəb ola biləcək danışmaq yaradan birisi olduğunu demək istəyirik. Bir sözlə, hazırda dilimizdə, dialektimizdə mövcud olan həkət ifadəsi hardasa mənfi çalardəki söz-söhbətə (qiybətvari danışığa) işarədir. Ancaq yəqin ki, vaxtilə həkət sözü elə söz-söhbət sözünün normal sinonimi kimi işlənmirmiş.

lideynləri öz qızlarına Həkət adı qoyublar?

İlk dəfə bu adı eşitdiyim gündən reaksiyam müsbət və təqdirədirici olub. Çox təbii qəbul etmişəm. Həkət sözü söz-söhbət mənasındadır: özü də bugünkü mənfi çalardə yox, adı söz-söhbət, daha doğrusu, ulu söz, müqəddəs söz mənasında olub güman ki. Valideynlər öz qızlarına Həkət adı verməklə onun böyüyüb gələcəkdə şərəfli ana adının daşıyıcısı olmasını arzula-mışlar. Ana isə körpəsinə dil öyrədən - dilin əlifbası, özlülü, sütunu sayılan söz (həkət) öyrədən müqəddəs varlıqdır. Bu məntiqdən də həkət sözünün xüsusi isim kimi qızlarımıza verilməsi təbii haldır.

İraq türkmənlərinin "Arzu-Qəmbər" dastanında həkət

"Başı qaydına qalsın"

El arasında belə bir qarğış var: "filankəsi başı qaydına qalsın", yaxud "səni görüm başı qaydına qalasan" və s. Burdakı "başı qaydı" ifadəsinin üstündə dayanmaq istəyirəm. Əvvəla, burdakı "başı" ifadəsi qeyri-müəyyən yiyəlik halda olub, əslində "başının" şəklinin qısa deyiliş şəklidir. "Qaydı" sözündə isə mənsubiyyət şəkilçisi "sı" ixtisara düşüb. Prinsipcə sözün kökünü "qayd" ("qeyd") kimi götürəndə, elə burdakı "i" səsi də mənsubiyyət bildiren şəkilçini əvəz edir.

Deməli, iki dəfə "ı" və "sı" mənsubiyyət şəkilçisinin dalbadal gəlməməsi üçün şifahi nitq qanunauyğun şəkildə bunlardan birini ixtisar edib. Bir sözlə, "başı qaydı" ifadəsi "başının qayğı-sı" ("başının qaydısı") mənasında düşünülə bilər. "D" və "ğ" səs əvəzlənmələri də burda özünü göstərir. "Qayd" sözü həm dilimizdə işlək olan "qeyd" ifadəsinin "qayğı" mənasındakı adekvatı kimi düşünülə bilər, həm də ki, "qayğı" sözünün fonetik transformasiyası kimi anlaşıla bilər.

Beləliklə, "filankəsi görüm başı qaydına qalsın" qarğıışı "filankəsi görüm başının qayğısına (əndişəsinə, əzabına) qalsın" mənasını verir. Qaraqalpaq şairi Hacıniyazın "Qayğılı iş bir gün başına gələr" misrasında da şair sonradan xəbərdaredici mesaj verib deyir ki, "namərdlərdən kənər dur demişlər", yəni "namərd-

lərdən kənər durmasan, başına qayğılı iş (problemlə iş) gələr", - demək istəyir şair Hacıniyaz Kəsibay oğlu. Göründüyü kimi, burada da namərd insandan adama xəter toxunar və adamın başına qayğılı iş gələr, yuxarıdakı qarğışımıza müqabil şəkildə desək, "başı qaydına qalmalı olarsan". - başın qayğı, əndişə, müsibət çəker. Elə burdaca qeyd edim ki, İraq türkmənlərinin dilində, habelə "Arzu-Qəmbər" dastanında da "qayğı" sözü qayd (kayd) və qeyd formasında işlədilir. Dastanın Kərkük və Tuzxurmatı variantlarından müvafiq yerlərə diqqət kəsilərsək, dediyimizi təsdiq edirik:

"Kıv (Kərkük variantı) - "Bini kim bezətsin? Dedilər valla biz bezetmerix; Kamber kapıda durup, sağ aşığı bed-döəsi birə birdi... O dedi valla bezetmerix, bi dedi valla bezetmerix", Dedilər çara?. Kamber dedi em-arvadı bı da bir şey degi, Arzını mene ver men bezedirem özini! Yoxsa indi ölene kimin bı kapıda durram, her kim bezetse öizini, bir bed-döə basaram, derdine boyaram öizini.. Arvatlar dedilər koy bezetsin, ne var, canım emmisi kızıdı, uxi bal degi barmaxlasın!. Dedi boynı kırığiv ge bezet.. Dedi beli bele bezedirem şertlendi, onı taxım ettiççe bir öpiş allam!. Dedilər kaydı yoxtı all!."

T/v (Tuzhurmatı variantı) - "Arvatlar bir-birlərinə baxıllar, herkeş qorxırı Arzı'nı bezetsin. Her kime diyiller, kimse yaxın düşmiri. Qamber geldi 'emmisi arvadının yanına, dedi: 'emmiar-

vadı men Arzı'nı bezedirem. Mennen gayrılı her kim Arzı'nı bezetse burmağları tölkü öllü. Arvatlar dedilər, qoy bezetsin, ne var munda, Qamber 'emmisi oğlıdı.

Arzı'nın nenesi dedi ge Qamber ge, burda da bizi utandırma. Qamber dedi men bir şarttan bezedirem, bezetixçe bir öpüş alam. Dedilər qeydi yoxtı.

Qamber başladı Arzı'nı bezetməge, üst espabını giritməge. Onca elinnen, gözünnen, başınan öpti toxtaştı. Arzı'nın bezegini bitirdi".

Göründüyü kimi, dastanın hər iki variantında gəlini - Arzunu bəzeyən Qəmbər ona hər bəzək vurduqca ondan bir öpüş alacağı şərtini söyləyir. Cavabında isə ona "dedilər kaydı (qeydi) yoxdu, öpüş al". Deməli, burdakı kaydı (qeydi) ifadəsi "problem" mənasında olub, "problemi yoxdu" anlamını özlüyündə daşıyır.

Yəni bir kəsin başına problem - əngəl, oyun açılması o şəxsin çətinliklər - qayğılar, əndişələr içində qalması deməkdir. Burdan da bir daha o məntiq alınır ki, kiminsə "başı qaydına" - başının qayğısına qalması arzulanırsa, həmin adama problem - qayğı içində qalması kimi bəd niyyət - qarğış arzulanır. Həmçinin xalq düşüncəsində "kiminsə qayğısına (qeydinə) qalmaq" ifadəsi də var ki, bu da o kəsin zəhmətini çəkmək, əziyyətini öz üstünə götürmək anlamına gəlir.

Şakir Albaliyev

Kimlər gəldi, kimlər keçdi bu dünyadan!..

Nazir Çərkəzoğlu görüb-götürdüklerini yazının-dəftərin yaddaşına gətirən qələm sahiblərindəndir. Yəni o, həyatda gördüklerini, şahidi olduqlarını müşahidə yolu ilə düşüncə aparatından keçirib, sonradan bunları mütəəssiredici bir şəkildə yazıya gətirir. Əlbəttə ki, bunun üçün öncə gərəkdir ki, onun ruhunu tərpətib-dilləndirən, onu təsirləndirən həyatı amillər ola. Yazı əhli onu narahat edib, düşündürən, ya həyatında mühüm rol oynayan hadisələri özünün həyata baxış bucağından yanaşmaqla oxucularına çatdırmağı özünə mənəvi yazıçılıq borcu hesab edir.

Nazir müəllim Cəbrayılın Dağtumas kəndindəndir. Buna görə də onun yazdıqlarında doğma kəndinin təbiətinin təsviri və insanların obrazı da əsas mövzu kimi götürülür və oxucularına təqdim olunur.

Dağtumasda Mehdi müəllimi hamı tanıyırdı. Sınıf müəllimi idi. Oğlanları Vaqif, Vahid, Vidadi, Volodya, qızları Sehran və Tehran. İndi həyatda nə Mehdi müəllim var, nə də onun həyat yoldaşı Gülarə xala. Nə də ki, sonbeşik oğlu olan Volodya müəllimdən başqa digər 5 övladı. Vaqif də, Vahid də, Vidadi də - hər üç qardaş qələm əhli idilər. Şair təbiətli, kövrək duyğulu bu insanların həyatdakı cismani yoxluqları bir həmkəndli kimi də, onlara simsar olan, tay-tuş olan insan kimi də hamı kimi Nazir müəllimə də acı təsir edib, belə deyək ki, qəlbinin sarı simini sı-zıldadıb.

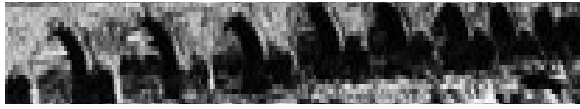
Bu kitabda Nazir Çərkəzoğlu həyatdan vaxtsız - yəni vətən həsrətilə, yurd hissi ilə köçüb gedən üç qardaşdan - Vahid müəllimdən, Vaqif Mehdidən, Vidadi Haqverdiyevdən kövrək hisslərlə söhbət açır. Onların ədəbi-poetik dünyalarına həzin duyğularla səyahət edir, oxucularda üç qardaşın həyat hekayəsi barədə aydın təsəvvür formalaşdırır. Kitabı oxuduqdan sonra

Şakir Əlifəoğlu

Ermənistan ordusunun Azərbaycanın mülki vətəndaşlarını qətlə yetirmələri ilə bağlı ifadələr elan olunub

Elan olunan ifadəyə əsasən, zərərçəkmiş Şakir Albaliyev bildirib ki, o, 1992-ci ilin iyun ayında hərbi xidmətə çağırılıb. Öz evi və əmlakı Cəbrayıl rayonunun Dağ Tumas kəndində yerləşib. 1993-cü il avqustun 25-də Ermənistan silahlı qüvvələri onun xidmət etdiyi batalyonu mühasirəyə alaraq güclü atəşə tutublar. Həmin ərəfədə Ermənistan silahlı qüvvələri Cəbrayıl rayonunun bir sıra kəndlərini, o cümlədən yaşadığı Dağ Tumas kəndini və valideynlərinin yaşadığı Piresəd kəndini işğal edərək yandırılar.

"APA. AZ"

Azərbaycan məhəbbət dastanları əsas etibarilə butalı gənclərin sevgi macərası üstündə qurulur. Butaalan aşıqlar haqq vergili insanlar kimi təsvir və tərənnüm olunur. Qopuz, saz aləti də xalqımızın təfəkküründə müqəddəs sayılıb. Bu səbəbdən də qopuzun - sazın dilini bilən - yeni ustalıqla, şövqlə sazı dilləndirə bilən aşıqlıq sənəti də yüksək qiymətləndirilib və bu baxımdan ustad aşıqlar da xalqımızın təfəkküründə haqq aşığı səviyyəsində uca tutulub. Aşıq Qurbani, Aşıq Abbas kimi kamil aşıqlarımız haqq aşığı hesab edildikləri kimi, həmin aşıqların adlarına-ünvanlarına xalqımız tərəfindən ölməz mənəvi abidə timsallı dastanlar bağlanılıb. Belə dastanlardan biri də Tufarqanlı Aşıq Abbasın dilindən qoşulan "Abbas və Gülgəz" dastanıdır. Xalq sənətkarı - xalq aşığı olan Aşıq Abbas Tufarqanlı xalqımız tərəfindən haqq aşığı kimi sevilmiş, haqq aşığı kimi şəninə dastan bağlanmış, öyülmüş, tərənnüm edilmişdir. Ənənəvi olaraq üç ustadnamə verildikdən sonra dastanda birbaşa mövzuya keçid edilir: "Dostlar, sizə haradan, kimdən xəbər verim, Tifərqanda Xoca Mayıl adlı bir adam var idi. Xoca Mayılın Abbas adlı çox ağıllı bir oğlu var idi.

Bir gün Xoca Mayıl bərk xəstələndi, arvadını yanına çağırıb, vəsiyyəet elədi:

- Oğlum Abbas hankı sənəti xoşlasa, qoyarsan o sənəti öyrənər.

Elə həmin gün Xoca Mayıl canını tapşırdı sizə. Xoca Mayılı dəfn-kəfn eləyib, basdırdılar. Yeddi gün, yeddi gecə yas saxladıqdan sonra anası Abbası çıxartdı şəhərə. hara apardısı, Abbas heç bir sənəti bəyənmedi. Ta ki, gəlib mədrəsəyə çıxdılar. Abbas mədrəsəni gördü, dedi:

- Ana, mən oxumaq istəyirəm.

Anası çox sevindi, onu molla-nın yanına getirdi. Molla arvada dedi:

- Nə qulluq?

Arvad dedi:

- Bu uşağı getirmişəm, oxudasan.

Molla dedi:

- Yaxşı, nə deyirəm, oxudaram.

Arvad Abbası molla-nın yanına qoydu. Abbas başladı oxumağa.

Bir gün molla başqa yerə getmişdi. Abbas da uşaqları başına yığmışdı, əlini qulağına verib şikəstə deyirdi. Molla qayıdanda onun səsinə eşitdi, gizlindən baxıb gördü ki, oxuyan Abbasdı. Molla içeri girib, Abbasın ayağını fələqqəyə saldı. Ayaqlarına o ki var idi, o qədər döydü ki, ayaqlarının bir qabıq derisi getdi.

Abbas ağlaya-ağlaya evlərinə gəlib anasına dedi:

- Mən ta oxumağa getməyəcəyəm. molla mənə fələqqəyə salıb döydü.

Anası nə qədər cəzə-fəzə elədisə, Abbas oxumağa getmədi" (s.126).

Dastanda Xoca Mayılın oğlu Abbasın çox ağıllı bir uşaq olduğu nəzərə çatdırılır və atası öldükdən sonra anasının onu öz istəyi ilə molla yanına oxumağa qoyduğu nəql olunur. Lakin gördüyümüz kimi, Abbas təkcə Quran oxumaqla kifayətlənmədiyindən, aşiq kimi oxumaq istedadı olduğundan, necə deyirlər, o, bu bəndə-

daha dastanın Azərbaycan xalqının düzüb-qoşduğu epik sənət nümunəsi olduğunu bu şifahi deyim tərzində təsdiqləyir. İkinci diqqət yönəltməli olduğumuz məqam isə buradakı xüsusi ismin - şəxs adının özlüyündə daşıdığı semantik anlamla bağlıdır. Müasir dövrdən fərqli olaraq, xalqımız əski zamanlarda adla şəxs(ıyyət) arasındakı harmoniyanın həmişə uyğun olmasını diqqətdə saxlayıb. Yəni müasir dövrdəki kimi, ödəkürək (yəni heç nədən ödən-öfkəsin qusan qorxağa) adama Şiraslan, yaxud Qorxmaz və s. kimi

örüşdən qaynaqlandığının təsdiqidir. Heç təsadüfi deyildir ki, görkəmli folklorşünasımız Məmmədhusəyn Təhmasib dastanlardan söz açarkən, bu incə məqama da toxunur:

"Erkən orta çağlarda sufi-dərviş sisteminin, bir qədər sonra isə bu sistem daxilində aşiq sənətinin meydana gəlməsi şifahi epik ənənənin tarixi-siyasi şəraitə uyğun olan yeni bir biçimdə ortaya çıxması imkanını yaratdı. İslam öncəsinin düşüncə və yaşayış şərtlərini ifadə edən ozan oğuznaməçiliyi yeni tarixi-siyasi

ki, yuxuda ona buta verildiyini deyən Abbasa anası o saat xeyir-dua verir: "alginən duamı, duasız olma!". Bu, o deməkdir ki, mövlasının - Allahın, "Düldülün sahibi"nin - İslam dünyasının müqəddəslərindən sayılan Həzrəti Əlinin yuxu vasitəsilə Abbasa buta verdiyini eşidən anası xalq ənənəsinə və Xəlqi düşüncəyə, Xalq adətində uyğun olaraq xeyir-dua verir, "alginən duamı" deyir.

"Göydəki quş kimi yuvasız olma!" misrası da xəlqi duyumu əks etdirir; yəni evlənən (buta alan) insan artıq evli sayılır, evli olmaq - evlənmək isə evi-eşi, yurdu-yuvası olmaq deməkdir, ev-aile-

"ABBAS VƏ GÜLGƏZ" - XALQ AŞIĞININ HAQQ AŞIQLIYI

bərəyə sığmadığından, molla yanına getməkdən imtina edir. Ona görə ki, Abbasın taleyi haqq vergisi ilə bağlı idi - saz aşığı və haqq aşığı olmaq kimi ilahi istedad onun tale, alın yazısı idi. Odur ki, dastanın məbədində oxuyuruq: "Hacı Seyid oğlu Saqi Abbasın dostu idi. Bir gün Abbas Saqi ilə bağa gəzməyə getmişdi. Bir qədər gəzəndən sonra hərəsi uzanıb bir ağacın dibində yatdı. Saqi bir vaxt yataqdan qalxıb gördü axşamdı, amma Abbas yuxudan hələ ayılmayıb. Nə qədər elədi, Abbası ayılda bilmədi. Tez gedib Abbasın anasına, bacısına, qonşularına xəbər elədi. Səs düşdü, hamı tökülüb gəldi. Nə qədər elədilər Abbası oyada bilmədilər. onu elə yuxulu götürüb evə gətirdilər. Bütün rəmmallar, qarılar yığıldı, bunu hərə bir yerə yozdu. Kimi dedi dəli olub, kimi dedi başına hava gəlib. Bir qarı onun nəbzini tutub dedi:

- O, eşq yuxusundadı, sabah ayılacaq.

Sabah açılan kimi Abbas yuxusundan ayılıb dedi:

- Ana, bu camaat niyə yığılıb? Anası əhvalatı ona söyləyib dedi:

- Oğul, dərdin nədi?

Abbas dedi:

- Bir ucu çömçə, bir ucu nimçə gətirin, dərdimi deyim. Gedib Abbasa bir saz gətirdilər. Abbas sazı sinəsinə basıb, görək nə dedi:

Ruzi-əl-məhşərdə mövlam eşqinə, İçmişəm kövsərdən bir cami-ləziz. İsgəndər axtardı, tapıb içmədi, Xızır içdi oldu cəvanü əziz"

(s.127).

Bu parçada bir məqama diqqət yönəltmək istərdim: Abbasın dostu kimi təqdim olunan Hacı Seyid oğlu Saqi ifadəsinə. Öncə deyim ki, xalqımızın təfəkkür tərzinə uyğun olaraq ata adı şəxsin özünün adından irəlilədir. Yəni Saqi adlı şəxsin adı - Abbasın dostu Saqinin adı təqdim olunarkən, əvvəlcə Saqinin kimin oğlu olduğu göstərilir. Bu da xalqımızın böyüye-ataya hörmət prinsipi-nə riayət etməsi məntiqindən irəli gəlir. Yəni Saqi Hacı Seyid oğlu yox, Hacı Seyid oğlu Saqi!Başqa sözlə, Hacı Seyidin oğlu Saqi! Bu məsələnin Azərbaycan xalqının yaratdığı şifahi sənət abidəsində (dastanda) bu cür ifadəsini tapması tamamilə təbii haldır və bir

adlar qoymayıb. Əvvəllər ad ilə insanın şəxsi iradəsi, təbiəti arasında bir qanunauyğunluq gözənilib. Bu nöqteyi-nəzərdən də gələcək haqq aşığı və haqq aşığı olacaq Abbasın dostunun adının Saqi, eləcə də atasının adının Hacı Seyid olması da təsadüfi deyil. Məlumdur ki, Hacı müqəddəs Həcc ziyarətçisi, Seyid isə müqəddəs şəxs mənasını ifadə edir. Hacı Seyidin oğlunun adı isə Saqidir. Saqi isə şərab (burada əslində şərbət) paylayan deməkdir.

Ancaq Saqinin atasının adının Hacı Seyid olduğunu düşündükdə, onda burdakı Saqi adının da eşq şərabı paylayan saqi anlamı verdiyini yəqinləşdirərik. Necə ki, biz bunun dastanda birbaşa olmasa da, dolayısı ilə təsdiqini görürük. Belə ki, Abbasa eşq yuxusu onun Saqi ilə (Hacı Seyidin oğlu Saqi ilə) gəzəndən sonra bir ağacın dibində yatmasından sonra gəlir: "İçmişəm kövsərdən bir cami-ləziz" - Abbasın dili ilə dastanda belə söylənilir.

Bu içki dastanda həm də "İsgəndərin axtardığı, tapıb içmədiyi", həmçinin "Xızırın içib cəvanü-əziz" olduğu eşq şərbəti kimi də təqdim olunur. Burada metaforik olaraq Xızırın cavan, ölməz, əbədiyaşar olması həm də onun eşq bədəsi içməsi ilə əlaqələndirilir. Çünki 1999-cu ildə mən bir şeirimdə "sevgidən su içən ürək əbədlilik cavan qalar" dediyim kimi, sevgidən-eşqdən su içənlər, başqa sözlə, dünyaya məhəbbətlə, sevgi ilə yənaşanlar həmişəcavan olar, qocalmazlar.

Əlbəttə, bu, epos vasitəsilə, epik nəsrin dili ilə xalqın öz sənətkarına - haqq aşığına haqq aşığı kimi ölməzlik verməsinin, haqq aşığının, haqq aşığının - sənətin və sənətkarın ölməzliyi ideyasının dastan mətnindəki təzahürüdür. Qəhrəmanlıq dastanımız olan "Kitabi-Dədə Qorqud"da əlində qopuz olan Dədə Qorqud müqəddəsliyi, Dədə Qorqud ölməzliyi məhəbbət dastanımız olan "Abbas və Gülgəz"də də zəhər quyusuna salınanda da ölməyən Aşıq Abbas ölməzliyi - müqəddəsliyi ilə eyni simvolikaya əsaslanır. Elə bu kimi paralellər də xalqımızın monolit həyat tərzinin, sabit, dəyişməz həyat fəlsəfəsinin təcəssümüdür. Yəni hər iki dastanın vahid dünyag-

şərait və mühitin tələblərinə uyğun olaraq epik ənənəni aşiq dastançılığına təhvil verdi. Yürüş və vuruş təlqin edən ozan oğuznaməçiliyinin yerinə gələn aşiq dastançılığı epos təfəkküründə fəlsəfi-ürfani və mənəvi-estetik istiqamətlərə işiq salmağı üstün tutur. Epik ənənəni ozan oğuznaməçiliyindən qəbul edən aşiq dastançılığı ideya-estetik axarlarda bir çox yeniliklər etməklə bərabər, mövcud folklor ənənəsinin təhkiyə prinsiplərini, poetik üslubi maneralarını, bədii nüfuzetmə imkanlarını, təsvir və ifadə üsullarını, nəsr-nəzm növbələşməsini və s. yaşıatmaqda davam etdi. Ozan epik mətni ilə, məsələn, "Kitabi-Dədə Qorqud" boyları ilə aşiq epik mətni ("Aşıq Qərib", "Qurbani", "Koroğlu", "Abbas-Gülgəz" v s.) arasında da bu baxımdan tutuşdurma aparıldıqda təhiyə və təsvir üsulları arasında fərqlənmədən daha çox yaxınlaşma, bir-birinə bənzəmə müşahidə edilməsi təbiidir" (s.224-225).

Bəli, hər iki dastan tarixin ayrı-ayrı mərhələlərində yaransa da, təfəkkür tərz, dünyaya baxış bucağı vahid bir qaynaqdan bəhrələndiyindən, mahiyyət, ideya istiqaməti demək olar ki, vahid müstəvidə qərarlaşır. Necə ki, hər hansı bir sənətkarın, yazıçının, ya şairin yaradıcılığında tekstoloji üslub, yaradıcılıq dəst-xətti eyni olaraq qalmaqda və həmin yazarın özünəməxsus fərdi üslubunu müəyyənləşdirməkdir, eləcə də xalq yaradıcılığı nümunələri zamanından, formasından, janr əlvanlığından asılı olmayaraq xalqın ruhunu, dünyabaxışını özündə əks etdirməkdə, yaşatmadadır. Folkorda onu yaradan xalqın kimliyi aydın şəkildə görünür.

Dastanda Abbas anasına deyir:

*Ağalar ağası, ağalar xası,
Ana, mövlam mənə buta veribdi.
Düldülün sahibi, Qəmbər ağası,
Ana, mövlam mənə buta veribdi.*

Abbas ona buta verildiyini anasına decək, anası ona alqış edib, xeyir-dua verir:

*Alginən duamı, duasız olma!
Göydəki quş kimi yuvasız olma!...*

Bu məqam da xalqımızın milli psixologiyasını əks etdirir. Belə

uşaq sahibi olmaq deməkdir. Ona görə də Abbasa buta verildiyini eşidən anası ona xeyir-dua verib, "yuvasız olmamağı" - yurd-yuva qurub ev-eşik (aile-uşaq) sahibi olmağı arzulayır. Ona görə də ailəli adama "evli" - "ev"li - "yuva"lı, subay adama isə "evli" - "ev"li ("yuva"lı) deyil" deyirik.

Gördüyümüz kimi, adi sözün içində də məntiq yuvası hörür xalqımız. Söz içindən söz - məntiq çıxardır xalqımız.

Mənim yarım Məmməd bəyin bacısı, Ana, mövlam mənə buta veribdi, -

deyəndə isə anası "Qonşumuzdakı Məhəmməd bəyin bacısıdırsa, bu saat gedim elçiliyə. Ümidim var ki, Məhəmməd bəy bacısını sənə versin. Ancaq uzaq yer olmasın ha..." deyir.

Burda da bir incə xəlqi çalar gizlənilib. Məlumdur ki, islam hümməti olaraq Məhəmməd peyğəmbərin şərafinə bu ad bizdə çoxluq təşkil edir. Buna görə də "Mənim butam - yarım Məmməd bəyin bacısı" deyəndə, Abbasın anası qonşusu Məhəmməd bəyin bacısı olduğunu düşündür. Ancaq "Abbas deyər yarın adı Pəridi" cavabını eşitmək, məsələdən hali olub deyir:

Ağanın əlindən sən bədə içdin, Alışdın, tutuşdun, odlara düşdün, Səbinaz da deyər: oğlumu qoşdum, Haq-talanı birçə barı bilincə.

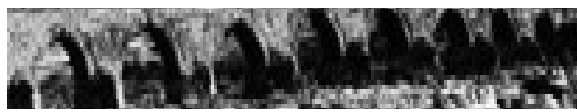
Anası çox ağladı - sıtqadı ki, oğlunu qoymasın gedə, Abbas razı olmadı. Axırda çar-naçar razı olub, oğluna xeyir-dua verdi. Abbas yola düşdü, Təbrizə tərəf getməyin binasını qoydu. Abbas getməkdə olsun, sizə kimdən xəbər verim, Xoca Mayılın siğə qardaşından.

Xoca Mayılın Təbrizdə bir siğə qardaşı vardı. Bu adam eşitdi ki, siğə qardaşının oğlu Abbas bərk azarlayıbdı. Xurcuna bir az çörəkdən-zaddan yığıb, Tifərqağa tərəf getməyə başladı. Kişi az getdi, üz getdi, yolda Abbasa rast gəldi. Abbas onu tanımadı..." (s.129).

Heç bir ana övladının uzaq el-lərə diyarbadıyar olub düşməsinə razı olmadığı kimi, Abbasın anası da bunu istəmirdi. "Ağanın əlindən sən bədə içdin" - eşq bədəsi içdin deyib, Abbasa ilahidən buta verildiyini bilir, oğluna xeyir-dua verib butasının dalınca Təbriz şəhərinə yola salır.

(Ardı var)

Şakir ƏLİFOĞLU

Boksçumuzun uğurları davam edir

Malik İqrar oğlu Həsənov əslən Cəbrayılın Aşağı Maralyan kəndindəndir. Ötən sayımızda onun haqqında ətraflı bəhs açmış, idman aləmindəki uğurları barədə oxucularımıza məlumat vermişdik. Malik boks aləmindəki uğurlar seriyasının davamını getir-

məkdədir. 2025-ci ilin dekabrın 6-da Rusiyanın Yuqorsk şəhərində keçirilən dünya çempionatında iştirak etmiş və dünya kubunun qalibi olmuş, bu şərəfə Dövlət Himnimiz səsləndirilmişdir.

Məlumdur ki, ölkəmizdə idmana dövlət

qayğısı həmişə yüksək səviyyədə olmuş, idmançılarımız daim dövlət qayğısı ilə əhatə olunmuşlar. Bunun bir nümunəsini də boksçumuz Malik Həsənova qazandığı parlaq qələbələrə görə ölkə prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən mənzil hədiyyə edilməsi-

nin təmsalında gördük. İnanırıq ki dövlətimizin başçısının bu etimadını idmançımız ləyaqətlə doğruldacaq və idman aləmində yeni-yeni uğurlar əldə edəcəkdir.

Uğurlar olsun, Malik!

Şakir Əlifəyev

Alim medalla təltif edilib

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Folklor İnstitutunun "Mifologiya" şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, filologiya elmləri doktoru, dosent Şakir Əlif oğlu Albaliyev "Azərbaycan milli mətbuatının 150 illiyi (1875-2025)" medalı ilə təltif edilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 20 fevral 2025-ci il tarixli Fərmanı ilə təsis edilmiş medal media sahəsinin inkişafında xüsusi xidmətləri olan, bu sahədə səmərəli fəaliyyət göstərən və ya media ilə əməkdaşlıqda fərqlənən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə təqdim edilir.

2009-cu ildən "Xudafərin" (hazırda "Ulu Xudafərin") qəzetinin baş redaktoru, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, filologiya elmləri doktoru, dosent Şakir Albaliyev 12-dən artıq monoqrafiyanın, çoxsaylı yerli mətbuat yazıları və xarici məqalələrin müəllifidir. O, "Tə-

rəqqi" medalı (2020), "Qızıl qələm" (2009), "Ömər Faiq Nəmanzadə" (2010), "Araz" (2010), "Peşəkar jurnalist" (2010), "Vərdənli qələm" (2015) mükafatları və bir sıra fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür.

Aygün Məmmədova, AJB üzvü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Təbrik edirik!

Filologiya elmləri doktoru, professor Nəriman Fərman oğlu Seyidəliyev uzun illərdir ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında çalışır. Akademiyanın yaradılmasının 80 illik yubileyi münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə bir qrup alim yüksək mükafatlarla təltif olundular. Onların arasında həmyerlimiz Nəriman Seyidəliyevin də adı vardır. Ölkə başçısının məlum Sərəncamı ilə o, "Tərəqqi" medalı ilə mükafatlandırılmışdır.

Bu yüksək təltif münasibətilə Nəriman müəllimi təbrik edir, göstərilən etimadı bundan sonra da doğrularaq yeni-yeni elmi nailiyyətlər qazanmasını arzulayırıq!

"Ulu Xudafərin"

Ürəyim yağsız piltə,
Yanar, içimi ütər!
Boğullam öz tüstümə,
Çölüm içimdən betər!

Folklor İnstitutunun alimi filologiya elmləri doktoru dərəcəsinə layiq görülüb

21 noyabr 2025-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Folklor İnstitutunun "Mifologiya" şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Şakir Əlif oğlu Albaliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının 31 oktyabr

2025-ci il tarixli qərarı ilə 5719.01 - Folklorşünaslıq ixtisasında filologiya elmləri elm sahəsi üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsi verilmişdir.

Qeyd edək ki, alimin müdafiə etdiyi "Azərbaycan xalq bayramlarının ritual-mifoloji əsasları və etnokulturoloji semantikasi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası üzrə əsərləri bir sıra yerli nəşrlərdə və xaricdə nəşr edilmişdir.

Bu elmi uğura görə Şakir Albaliyevi təbrik edir, yeni-yeni elmi yaradıcılıq uğurları arzulayırıq!

Aygün Məmmədova, AJB üzvü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru

Təbrik edirik!

Cəbrayıl rayon 25 saylı tam orta məktəbin X sinif şagirdi Babayev Elton Alimoğlu Bakı Biznes Universitetində 26.10.2025-ci il tarixində keçirilən Olimpiadada USA-Beynəlxalq ingilis dili olimpiadada yüksək nəticə göstərərək beynəlxalq dərəcəli sertifikatla və qızıl medala layiq görülüb. Şagirdimizi təbrik edirik və uğurlarının davamlı olmasını arzulayırıq.

Qeyd edək ki, məktəblimiz Elton Babayev fevralın 5-də Amerikada keçiriləcək beynəlxalq olimpiadada iştirak hüququ da qazanmışdır. İnanırıq ki, orada da ona bəslənən etimadı doğruldacaq və yüksək uğur qazanacaqdır.

"Ulu Xudafərin"

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Ulu Xudafərin" qəzeti

Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal İltifat oğlu Həsənova, anası

Quliyeva Tərcə Bahadır qızının

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Ulu Xudafərin" qəzeti

Əliyeva Göyçək Nəsrəddin qızı, Quluyeva Samaya Xurşud qızı, Məhərrəmov Ayxanım İldırım qızı, Quliyev Kamil Famil oğlu, Quliyev İsmayıl Şavahat oğlu, Quliyeva Gözəl Sabir qızı, Səfərov Əli Abdulkərim oğlu, Cəfərov Qurban Cəmil oğlu, Allahverdiyev Zeynalabdin Həmid oğlu və Mustafayev Mövləverdi Məhəmməd oğlunun

vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

Təsisçi və baş redaktor:

Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV

Qəzet Azərbaycan Respublikası Mediannın İnkişafı Agentliyində qeydə alınıb. Şəhadətnamə №B71A40FEB25945
CIF 1209641
H/h:55233080000
kod: 200123
VÖEN: 3103823792
SWIFT kod: AIBAZ2X
M/h: AZ37NABZ01350100000000001944
Benefisiarın hesabı: AZ83AIB410400C9445674829103
Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh., Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə "Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: (051) 441-15-82; (010) 712-36-97

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Ulu Xudafərin" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.
albalievshakir@gmail.com
albalievshakir@rambler.ru
Sifariş №: 102
Tiraj: 2000